

92. KESKIVIikkONA 21. KESÄKUUTA 2000

kello 10

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Vaaleja

- 1) Suuren valiokunnan täydennysvaali 2944

Ainoa käsittely

- 2) Hallituksen esitys vuoden 2000 lisätalousarvioksi; Hallituksen esitys vuoden 2000 lisätalousarviota koskevan hallituksen esityksen (HE 59/2000 vp) täydentämisestä 2945

Hallituksen esitys HE 59, 71/2000 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 13/2000 vp
Lisätalousarvioaloite LTA 1—21/2000 vp

- 3) Hallituksen esitys eduskunnan suostumuksen antamisesta Sonera Oyj:n osakkeista luopumiseksi 2949

Hallituksen esitys HE 47/2000 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 12/2000 vp
Toimenpideoite TPA 26/2000 vp

Toinen käsittely

- 4) Hallituksen esitys laiksi Suomen osallistumisesta Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön päätökseen perustuvaan rauhanturvaamistoimintaan annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi 2949

Hallituksen esitys HE 20/2000 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 4/2000 vp

- 5) Hallituksen esitys aluevalvontalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 2950

Hallituksen esitys HE 38/2000 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 3/2000 vp

- 6) Hallituksen esitys laiksi kuvaohjelmien tarkastamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi 2950
 Hallituksen esitys HE 2/2000 vp
 Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 5/2000 vp

Ensimmäinen käsittely

- 7) Hallituksen esitys laeiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta ja eräksi niihin liittyviksi laeiksi..... 2951
 Hallituksen esitys HE 137/1999 vp
 Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 18/2000 vp
 Lakialoite LA 173/1999 vp

Ainoa käsittely

- 8) Eduskunnan tilintarkastajien kertomus vuodelta 1999 2952
 Kertomus K 7/2000 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 14/2000 vp

Lähetekeskustelu

- 9) Hallituksen esitys eurooppalaista tutkimus- ja teknologiayhteistyöjärjestelmää koskevan puitesopimuksen sekä siihen liittyvän Länsi-Euroopan unionin sekä sen kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä..... 2952
 Hallituksen esitys HE 76/2000 vp
- 10) Hallituksen esitys laiksi perintökaaren 7 luvun muuttamisesta 2952
 Hallituksen esitys HE 77/2000 vp
- 11) Hallituksen esitys tuomarin esteellisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi..... 2962
 Hallituksen esitys HE 78/2000 vp
- 12) Hallituksen esitys laeiksi kuluttajansuojalain ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 2 §:n muuttamisesta 2962
 Hallituksen esitys HE 79/2000 vp
- 13) Hallituksen esitys menettämisseuraamuksia koskevan lainsäädännön uudistamiseksi..... 2962
 Hallituksen esitys HE 80/2000 vp
- 14) Hallituksen esitys rautatiekuljetuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 2963
 Hallituksen esitys HE 81/2000 vp

- 15) Hallituksen esitys laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta 2963
Hallituksen esitys HE 82/2000 vp
- 16) Hallituksen esitys laiksi tuloverolain 69 ja 71 §:n muuttamisesta.. 2963
Hallituksen esitys HE 83/2000 vp
- 17) Hallituksen esitys Venäjän kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen ja sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä 2968
Hallituksen esitys HE 84/2000 vp
- 18) Hallituksen esitys vesihuoltolainsäädännön uudistamiseksi 2968
Hallituksen esitys HE 85/2000 vp
- 19) Hallituksen esitys laiksi satovahinkojen korvaamisesta 2970
Hallituksen esitys HE 86/2000 vp
- 20) Hallituksen esitys laeiksi raittiustyölain 3 ja 10 §:n ja toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 27 §:n muuttamisesta 2971
Hallituksen esitys HE 87/2000 vp
- 21) Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta 2971
Lakialoite LA 67/2000 vp (Tero Mölsä /kesk ym.)
- 22) Laki potilasvahinkolain 10 §:n muuttamisesta 2973
Lakialoite LA 78/2000 vp (Hannu Aho /kesk)
- 23) Laki tuloverolain muuttamisesta..... 2974
Lakialoite LA 80/2000 vp (Lauri Oinonen /kesk ym.)
- 24) Laki pelastustoimilain muuttamisesta..... 2978
Lakialoite LA 81/2000 vp (Lauri Oinonen /kesk ym.)

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Mikkola.

Janina Andersson /vihr
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Jan-Erik Enestam /r
Timo Ihamäki /kok
Mari Kiviniemi /kesk
Paula Kokkonen /kok
Ossi Korteniemi /kesk
Valto Koski /sd

Nimihuuto

Nimihuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Jari Koskinen /kok
 Johannes Koskinen /sd
 Suvi Lindén /kok
 Markku Markkula /kok
 Kirsi Piha /kok
 Susanna Rahkonen /sd
 Maija-Liisa Rask /sd
 Sari Sarkomaa /kok
 Katja Syvärinen /vas
 Raimo Vistbacka /ps
 Jorma Vokkolainen /vas

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Ed. Esko Ahon edustajanpalkkio

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että puhemiesneuvosto on eilen tekemällään päätöksellä ed. Esko Ahon pyynnöstä ja edustajanpalkkiosta annetun lain 2 §:n 4 momentin nojalla päättänyt, että ed. Esko Aholle ei suoriteta edustajanpalkkiota ajalta 5.9.2000—30.6.2001, jolloin hän eduskunnan 25.4.2000 myöntämän luvan perusteella ei osallistu eduskuntatyöhön.

Eduskuntatyöhön liittyvissä tehtävissä olevat edustajat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi:

21.6. edustajat
 Sirikka-Liisa Anttila /kesk
 Jan-Erik Enestam /r
 Maija Rask /sd

Kirjalliset kysymykset

Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot KK 358, 384, 385, 396, 398—400, 404, 409, 410, 414, 418, 419, 421—424, 426, 427, 429, 431, 432, 434, 436, 441—443, 446, 447, 451, 455, 456, 469, 472/2000 vp.

Poissaololuvat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on myöntänyt seuraavat luvat poissaoloon täysistunnosta muun syyn vuoksi:

21.6. edustajat
 Timo Ihamäki /kok
 Raimo Vistbacka /ps
 Jorma Vokkolainen /vas

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaaleja

Toinen varapuhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on suuren valiokunnan täydennysvaali.

Kun täydennysvaalia varten vaalisäännön 8 ja 13 §:n mukaisesti jätetyssä ehdokaslistassa on valiokunnan jäseneksi ehdotettu valittavaksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimielinen ja että suuren valiokunnan jäseneksi on tullut valituksi ehdokaslistan mukaisesti ed. Ryynänen.

Asia on loppuun käsitelty.

Valtiopäivien keskeyttäminen

Toinen varapuhemies: Eduskunnan työjärjestyksen 3 §:n nojalla puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättää keskeyttää valtiopäivät tämän täysistunnon tai tämän päivän täysistuntojen päättyttyä sekä kokoontua jatkamaan työtään tiistaina ensi syyskuun 5 päivänä kello 14.

2) Hallituksen esitys vuoden 2000 lisätalousarvioksi; Hallituksen esitys vuoden 2000 lisätalousarviota koskevan hallituksen esityksen (HE 59/2000 vp) täydentämisestä

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys HE 59, 71/2000 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 13/2000 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1—21/2000 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 13. Yleiskeskustelu asiasta päättyi eilen pidetyssä ensimmäisessä täysistunnossa.

Yleiskeskustelussa on ed. Ala-Nissilä ed. Pekkarisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan valtiovarainvaliokunnan mietintö muutoin sellaisenaan, paitsi että vastalauseissa olevat valtionhallinnon henkilökunnan palkkamenojen täysimääräistä budjetointia koskevat ehdotukset sekä eräät muut ehdotukset hyväksytään vastalauseen mukaisina.

Selonteko hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy käsittelyn pohjaksi valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen, äänestää "jaa"; joka hyväksyy käsittelyn pohjaksi ed. Ala-Nissilän ehdotuksen, äänestää "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 54 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 24. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt käsittelyn pohjaksi valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen.

Yksityiskohtainen käsittely:

Eduskunta ryhtyy lisätalousarvioehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Esitellään menot.

Pääluokka 22

Eduskunta

Luku 02 Eduskunnan kanslia, luku 09 Valtiontointarkastajat, luku 14 Eduskunnan oikeusasiamies, luku 30 Eduskunnan kirjasto ja luku 40 Valtiontalouden tarkastusvirasto hyväksytään.

Pääluokka 23

Valtioneuvosto

Luku 01 Valtioneuvosto, luku 02 Valtioneuvoston kanslia, luku 03 Oikeuskanslerinvirasto ja luku 99 Valtioneuvoston muut menot hyväksytään.

Pääluokka 24

Ulkoasiainministeriön hallinnonala

Luku 01 Ulkoasiainhallinto, luku 30 Kansainvälinen kehitys yhteistyö ja luku 99 Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot hyväksytään.

Pääluokka 25

Oikeusministeriön hallinnonala

Luku 01 Ministeriö ja sen yhteydessä toimivat viranomaiset, luku 10 Tuomioistuinelaitos, luku 30 Oikeusapu, luku 40 Syyttäjä- ja ulosottolaitos ja luku 50 Vankeinhoitolaitos hyväksytään.

Pääluokka 26

Sisäasiainministeriön hallinnonala

Luku 01 Sisäasiainministeriö, luku 02 Ulkomailisvirasto, luku 05 Lääninhallitukset, luku 06 Rekisterihallinto ja luku 07 Kihlakunnat hyväksytään.

Luku 75 Poliisitoimi

Keskustelu:

Jukka Vihriälä /kesk: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lukuun 75 Poliisitoimi otetaan lisäyksenä 60 000 000 markkaa.

Seppo Kääriäinen /kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Vihriälän ehdotusta.

Keskustelu päättyy.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Vihriälä ed. Kääriäisen kannattamana ehdottanut, että momentille 21 lisätään 60 000 000 markkaa vastalauseen ja lisätalousarvioaloitteen n:o 2 mukaisesti.

Selonteko hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Vihriälän ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 21. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luvun kohdalla mietinnössä oleva lausumaehdotus 2 hyväksytään.

Luku 80 Pelastustoimi, luku 90 Rajavartiolaitos, luku 97 Avustukset kunnille ja luku 98 Alueiden kehittäminen hyväksytään.

Pääluokka 27

Puolustusministeriön hallinnonala

Luku 01 Puolustusministeriö ja luku 10 Puolustusvoimat ja sen kohdalla mietinnössä oleva lausumaehdotus 3 hyväksytään.

Pääluokan perustelut

Keskustelu:

Jukka Vihriälä /kesk: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pääluokan perusteluissa lausuttaisiin: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa vuoden 2000 toisessa lisätalousarviossa ja tulevissa talousarvioissa eduskunnalle esityksen tarvittaviksi lisämäärärahoiksi hankintoihin kotimaiselta puolustustarviketeollisuudelta, jotta tämän teolli-

suuden toimintaedellytykset ja työllisyys voidaan turvata."

Seppo Kääriäinen /kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Vihriälän ehdotusta.

Keskustelu päättyy.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Vihriälä ed. Kääriäisen kannattamana ehdottanut, että perusteluihin lisätään vastalauseen lausumaehdotus 1.

Selonteko hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Vihriälän ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 21. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokka 28

Valtiovarainministeriön hallinnonala

Luku 01 Valtiovarainministeriö, luku 03 Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, luku 05 Valtiokonttori, luku 10 Valtiontalouden tarkastusvirasto, luku 18 Verohallinto, luku 39 Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle, luku 40 Tullilaitos, luku 52 Tilastokeskus, luku 60 Valtion kiinteistölaitos ja luku 82 Korvaukset rahastoille ja rahoituslaitoksille hyväksytään.

Pääluokka 29

Opetusministeriön hallinnonala

Luku 01 Opetusministeriö, luku 05 Kirkollisasiat, luku 07 Opetushallitus, luku 08 Kansainvälinen yhteistyö, luku 10 Yliopisto-opetus ja -tutkimus, luku 20 Ammattikorkeakouluopetus, luku 40 Yleissivistävä koulutus, luku 60 Ammatillinen koulutus, luku 70 Opintotuki, luku 88 Tiede ja luku 90 Taide ja kulttuuri sekä pääluokan perustelut hyväksytään.

Pääluokka 30

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Luku 01 Maa- ja metsätalousministeriö ja työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastot, luku 02 Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, luku 12 Maa- ja puutarhatalouden tulotuki, luku 14 Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen, luku 21 Maatalouden tutkimuskeskus, luku 22 Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos, luku 32 Metsäntutkimuslaitos, luku 41 Kala-, riista- ja porotalous, luku 42 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, luku 51 Vesivarojen käyttö ja hoito, luku 61 Maanmittauslaitos, luku 62 Geodeettinen laitos ja luku 71 Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos hyväksytään.

Pääluokka 31

Liikenneministeriön hallinnonala

Luku 01 Liikenneministeriö hyväksytään.

Luku 24 Tielaitos

Keskustelu:

Jukka Vihriälä /kesk: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 100 000 000 markkaa.

Seppo Kääriäinen /kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Vihriälän ehdotusta.

Keskustelu päättyy.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Vihriälä ed. Kääriäisen kannattamana ehdottanut, että momentille 21 lisätään 100 000 000 markkaa vastalauseen mukaisesti.

Selonteko hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Vihriälän ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 20. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 26 Tieliikelaitos, luku 30 Merenkulkulaitos, luku 40 Ratahallintokeskus, luku 60 Joukko liikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet, luku 80 Ilmatieteen laitos, luku 81 Merentutkimuslaitos ja luku 99 Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot hyväksytään.

Pääluokka 32

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

Luku 10 Hallinto, luku 20 Teknologiapolitiikka, luku 30 Yrittäjyys- ja pk-politiikka, luku 40 Kulluttaja- ja kilpailupolitiikka, luku 50 Kansainvälistyminen ja markkinointi, luku 60 Energiapolitiikka, luku 70 Erityisrahoitus ja luku 80 Rakennepolitiikka hyväksytään.

Pääluokka 33

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Luku 01 Sosiaali- ja terveysministeriö, luku 02 Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämisskeskus, luku 03 Työttömyysturvalautakunta, luku 04 Tarkastuslautakunta, luku 06 Terveystuon oikeusturvakeskus, luku 07 Työterveyslaitos, luku 08 Kansanterveyslaitos, luku 09 Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus, luku 10 Säteilyturvakeskus, luku 13 Työsuojelun piirihallinto ja luku 17 Työttömyysturva hyväksytään.

Luku 18 Sairausvakuutus

Keskustelu:

Liisa Hyssälä /kesk: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että momentin 33.18.60 perusteluissa lausutaisiin vastalauseen lausumaehdotuksen 2 mukaisesti: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kuntatyönantajan kansaneläkemaksun alentamiseksi, jotta kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen korottaminen voidaan kompensoida kunnille."

Anu Vehviläinen /kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Hyssälän ehdotusta.

Keskustelu päättyy.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Hyssälä ed. Vehviläisen kannattamana ehdottanut, että momentin 60 perusteluihin lisätään vastalauseen lausumaehdotus 2.

Selonteko hyväksytään.

Luvun kohdalla mietinnössä oleva lausumaehdotus 4 hyväksytään.

Äänestys ed. Hyssälän ehdotuksesta:

Mietintö "jaa", ed. Hyssälän ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 20. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 21 Rintamaveteraanieläkkeet hyväksytään.

Pääluokka 34

Työministeriön hallinnonala

Luku 01 Työhallinto, luku 05 Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus, luku 06 Työvoimapolitiikan toimeenpano ja luku 07 Pakolais- ja siirtolaisuusasiat hyväksytään.

Pääluokka 35

Ympäristöministeriön hallinnonala

Luku 01 Ympäristöministeriö, luku 10 Ympäristön suojelu, luku 20 Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu, luku 40 Alueelliset ympäristökeskukset, luku 50 Ympäristölupavirastot, luku 60 Suomen ympäristökeskus ja luku 99 Ympäristöministeriön hallinnonalan muut menot sekä pääluokan perustelut hyväksytään.

Pääluokka 36

Valtionvelka

Luku 01 Markka- ja euromääräisen velan korko, luku 03 Valuuttamääräisen velan korko, luku 06 Valtionvelan kuoletukset ja luku 09 Muut menot valtionvelasta hyväksytään.

Esitellään tulot.

Osasto 11

Verot ja veronluonteiset tulot

Luku 01 Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot, luku 04 Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut ja luku 10 Muut verot hyväksytään.

Osaston perustelut

Keskustelu:

Olavi Ala-Nissilä /kesk: Arvoisa puhemies! Ehdotan osaston perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa ensi vuoden talousarviossa pitkän aikavälin vero-ohjelmaan liittyvät uudistukset, joissa painotetaan työn verotuksen alentamista ja joissa huomioidaan myös polttoaineveron ja elintarvikkeiden arvonlisäveron alentamistarpeet sekä eri väestöpiirit kattava verotuksen oikeudenmukaisuus."

Bjarne Kallis /kd: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Ala-Nissilän ehdotusta.

Keskustelu päättyy.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Ala-Nissilä ed. Kalliksen kannattamana ehdottanut osaston perusteluihin vastalauseen lausumaehdotuksen 3 mukaista lausumaa.

Selonteko hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Ala-Nissilän ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 20. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Osasto 12

Sekalaiset tulot

Luku 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala, luku 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala, luku 31 Liikenneministeriön hallinnonala, luku 32 Kauppa- ja teollisuusministeriön

hallinnonala ja luku 39 Muut sekalaiset tulot hyväksytään.

Osasto 13

Korkotulot ja voiton tuloutukset

Luku 03 Osinkotulot hyväksytään.

Osasto 15

Lainat

Luku 02 Ylijäämän käyttö hyväksytään.

Mietinnössä oleva talousarvion tasapainoa koskeva lausuma hyväksytään.

Yleisperustelut ja niiden kohdalla mietinnössä oleva lausumaehdotus 1 hyväksytään.

Eduskunta yhtyy mietinnön kolmanteen pönteeseen sisältyvään ehdotukseen lisätalousarvioaloitteiden hylkäämisestä myös aloitteiden n:ot 1 ja 3—21 osalta.

Mietinnön neljäs ja viides ponsi, jotka koskevat lisätalousarvion julkaisemista ja soveltamista, hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys eduskunnan suostumuksen antamisesta Sonera Oyj:n osakkeista luopumiseksi

Ainoa käsittely
Hallituksen esitys HE 47/2000 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 12/2000 vp
Toimenpidealoite TPA 26/2000 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 12. Keskustelu asiasta päättyi eilen pidetyssä ensimmäisessä täysistunnossa.

Keskustelussa on ed. Turtiainen ed. Laitisen kannattamana ehdottanut, että eduskunta ei anna suostumustaan valtion omistamista Sonera Oyj:n osakkeista luopumiselle vaan että hallituksen esitys hylätään.

Selonteko hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy mietinnön ensimmäiseen pönteeseen sisältyvän ehdotuksen suostumuksen antamisesta, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Turtiaisen ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 159 jaa- ja 20 ei-ääntä; poissa 20. (Ään. 7) (Liite 1, s. 2979)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön ensimmäiseen pönteeseen sisältyvän ehdotuksen suostumuksen antamisesta.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä.

Valtiovarainvaliokunnan mietintöön sisältyvä lausumaehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys laiksi Suomen osallistumisesta Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön päätökseen perustuvaan rauhanturvamistoimintaan annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 20/2000 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 4/2000 vp

Toinen varapuhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Keskustelu asiasta päättyi eilen pidetyssä ensimmäisessä istunnossa.

Keskustelussa on ed. Korkea-osa ed. Kankaanien kannattamana tehnyt seuraavan lausumaehdotuksen: "Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta katsoo, että jatkossa turvallisuuspolitiikan linjaukset tulisi valmistella mahdollisimman laajapohjaisesti ja pyrkiä eduskuntapuolueiden kesken yhteisymmärrykseen, sekä korostaa,

että puolustusvoimien ensisijainen tehtävä on huolehtia kansallisesta puolustuksesta."

Selonteko hyväksytään.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyy.

Toinen varapuhemies: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Korkeaajan ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 55 ei-ääntä; poissa 21. (Ään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Hallituksen esitys aluevalvontalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 38/2000 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 3/2000 vp

Toinen varapuhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Keskustelu asiasta päättyi eilen pidetyssä ensimmäisessä istunnossa.

Keskustelussa on ed. I. Kanerva ed. Mähösen kannattamana tehnyt seuraavan lausumaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa aluevalvontalain ja erityisesti siinä säädetyn lupamenettelyn toteutumista ja antaa tarvittaessa esitykset korjaaviksi toimenpiteiksi eduskunnalle viipymättä."

Selonteko hyväksytään.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyy.

Toinen varapuhemies: Lopuksi on päätettävä lausumaehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. I. Kanervan ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 1 jaa- ja 176 ei-ääntä; poissa 22. (Ään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt ed. I. Kanervan lausumaehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Hallituksen esitys laiksi kuvaohjelmien tarkastamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 2/2000 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 5/2000 vp

Toinen varapuhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Keskustelu asiasta päättyi eilen pidetyssä ensimmäisessä istunnossa.

Keskustelussa on ed. Rauhala ed. Kankaanien kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 25 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 23. (Ään. 10) (Liite 2, s. 2980)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyy.

Sivistysvaliokunnan mietintöön sisältyvä lausumaehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Hallituksen esitys laeiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta ja eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 137/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 18/2000 vp
Lakialoite LA 173/1999 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 18. Yleiskeskustelu asiasta päättyi viime istunnossa.

Yksityiskohtainen käsittely:

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—3 § ja 1 luvun otsikko, 4—13 § ja 2 luvun otsikko, 14—19 § ja 3 luvun otsikko hyväksytään keskustelutta.

20 §

Keskustelu:

Juha Rehula /kesk: Arvoisa herra puhemies! Ehdotan, että pykälä saa vastalauseessa 3 esitetyn muotoilun, mikä tarkoittaa sitä, että sosiaalihuollon asiakkaan pankkialaisuutta ei murreta hallituksen esittämällä tavalla.

Niilo Keränen /kesk: Herra puhemies! Kannatan ed. Rehulan ehdotusta.

Marjaana Koskinen /sd: Puhemies! Ehdotan, että 20 § hyväksyttäisiin vastalauseen 2 mukaisena, mikä tarkoittaa sitä, että 20 §:n 2 momentti poistetaan eli sosiaalihuollon asiakkaiden pankkialaisuutta ei murreta.

Esa Lahtela /sd: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Koskisen ehdotusta.

Keskustelu päättyy.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Rehula ed. Keränen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 3 mukaisena.

Ed. M. Koskinen on ed. E. Lahtelan kannattamana ehdottanut vastalauseen 2 mukaisesti, että pykälän 2 momentti poistetaan.

Selonteko hyväksytään.

Toinen varapuhemies: Ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään pykälän sisältöä koskevasta ed. Rehulan ehdotuksesta mietintöä vastaan ja sitten 2 momentin poistamista koskevasta ed. M. Koskisen ehdotuksesta mietintöä vastaan sellaisena, miksi se on edellisessä äänestyksessä muodostunut.

Äänestysjärjestys hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Rehulan ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Rehulan ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 49 ei-ääntä; poissa 27. (Ään. 11)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt mietinnön.

2) Äänestys ed. M. Koskisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. M. Koskisen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 54 ei-ääntä; poissa 28. (Ään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

21 ja 22 § ja 4 luvun otsikko sekä 23 § hyväksytään keskustelutta.

24 §

Keskustelu:

Päivi Räsänen /skl: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen muutosehdotuksen.

Sakari Smeds /skl: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Räsänen ehdotusta.

Keskustelu päättyy.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Räsänen ed. Smedsin kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 1 mukaisena.

Selonteko hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Räsänen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 159 jaa- ja 12 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 26. (Ään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

5 luvun otsikko, 25—29 § ja 6 luvun otsikko sekä 30 § ja 7 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Hallituksen esitykseen sisältyvien 2.—8. lakiehdotuksen sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

8) Eduskunnan tilintarkastajien kertomus vuodelta 1999

Ainoa käsittely
Kertomus K 7/2000 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 14/2000 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Hallituksen esitys eurooppalaista tutkimus- ja teknologiayhteistyöjärjestelmää koskevan puitesopimuksen sekä siihen liittyvän Länsi-Euroopan unionin sekä sen kansallisten edustajien ja kansainvälisen henkilöstön asemasta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 76/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

10) Hallituksen esitys laiksi perintökaaren 7 luvun muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 77/2000 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Irina Krohn /vihr:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Teemme täällä päätöksiä aina tulevaisuutta varten. Perintölain muutokset ovat usein päätöksiä, jotka voivat olla voimassa jopa satoja vuosia. Vaikka niihin liittyy raha, kun kysymys on sukulaisuussuhteista, ne ovat myös hyvin monimutkaisia tunnetalouden asioita.

Hallitusohjelmassa sitouduttiin ajatukseen, että maatalojen sukupolvenvaihdosta helpotettaisiin myös perintöoikeudellisin järjestelyin eli käytännössä siten, että jos perheen tilaa jatkaa yksi lapsi, tätä voidaan myös perinnönjaossa suosia niin, että ne sisarukset, jotka eivät jatka tilanpitoa, menettävät myös lakiosansa tilaan. Tämäkin järjestelmä tai ajatus on aika poikkeuksellinen suomalaisen perimystradition ajateltuna, jossa hyvin voimakkaasti on korostettu lasten yhdenvertaisuutta ja yhdenvertaisuutta on turvattu niin kutsutulla lakiosalla. Lakiosahan, niin kuin me tiedämme, tarkoittaa puolet perintöosasta, eli perinnönjättäjä voi määrätä omaisuudestaan vapaasti, mutta lapselle jää oikeus niin halutessaan vaatia niin kutsuttua lakiosaa, joka on puolet perintöosasta.

Nyt hallitus on kuitenkin maataloja vaivaavaa ongelmaa lähtenyt ratkaisemaan lailla, jossa käy-

tännössä niin haluttaessa poistettaisiin kokonaan lakiosa. Tämä tarkoittaa siis sitä, että vanhemmat eläessään voisivat päättää, että vain yksi tai jotkut lapset perivät. Hallituksen esityksessä asiaa ei ole rajattu vain maataloihin, joiden kohdalla voidaan ajatella, että kun maatilat vähenevät niin kovaa vauhtia, voidaan rikkoa tämä traditio, jossa on suojattu nuorempien sisarusten ja tyttöjen perintöoikeutta päinvastoin kuin monissa muissa maissa, missä on ollut perinne, että vanhin poika voi periä.

Hallituksen esitys tarkoittaa sitä, että kaikissa tapauksissa vanhempi antaessaan niin sanotun suosiolahjan eläessään voi siirtää perinnön kokonaan joillekulle lapsille. Hallitus perustelee tätä sillä, että perintö ei enää ole keskeinen tekijä kenenkään lapsen elatuksen ollessa kysymyksessä. Näin onneksi onkin, että suurin osa meistä elää työllä eikä perinnöllä. Jos tätä logiikkaa viedään eteenpäin, että perinnöllä ei ole merkitystä yksilön elatuksen kannalta, eihän ratkaisu ole se, että sitten joku saa kaiken, vaan sillä logiikallahan pitäisi mielestäni esimerkiksi perintöveroa nostaa. Jos ajatellaan, että perinnöllä ei ole merkitystä lasten elatuksen kannalta, silloin oikeudenmukaisuussyistä voidaan ajatella, että yhteiskunnan pitäisi saada enemmän eikä vain yhden lapsen.

Sellainen traditio, että henkilö itse voi kokonaan päättää omaisuudestaan, on monissa maissa. Mielestäni se tuo sellaisen kummallisen ajatuksen esille, että meidän elämämme jatkuisi kuolemamme jälkeen, ikään kuin sillä, joka kuolee, on oikeus päättää kokonaan omaisuudestaan myös kuoleman jälkeen. Pohjoismaiseen traditioon on liittynyt perinne, että omaisuuden haltijan tahdon rinnalla on lasten yhdenvertaisuusperiaate.

Vaikka hallituksen esityksen hallitusohjelman mukaan pitäisi rajautua yksittäistapauksiin, se varmaan johtaa huonoon tilanteeseen, kun meillä Suomessa on pitkä traditio niin kutsutusta peräkkäisistä avioliitoista, että ihmiset hankkivat lapsia monissa avioliitoissa. Jo ihan käytännön oikeustieteelliset tutkimukset kertovat, että vanhemmat pyrkivät suosimaan niitä lapsia, jotka ovat syntyneet jälkimmäisestä avioliitosta. Lakiesitys tarkoittaa sitä, että traumaattisten avioerojen jälkeen vanhemmat todella voivat hylätä ensimmäisen perheen lapset myös taloudellisesti. Vaikka emme elä perinnöllä, tällaiset tunnetaloudelliset seikat ovat merkittäviä.

Se, että suosiolahjaa ei lasketa lakiosaan, koskee myös sukupolvia suvussa kulkeneita, ehkä arvottomiakin huonekaluja, muistoesineitä. Hyvin useinhan perinnönjättäjä, on puhu pelkästään omaisuusmassoista, siirtää asioita, mitkä henkilö on saanut omilta isovanhemmiltaan. Olkoon kysymys rikkaasta tai köyhästä, harvoin se, joka kuolee, on itse kaiken hankkinut. Varsinkin jos on kysymys rikkaista, harvoin on omaisuutta kokonaan itse luotu, vaan se on saatu perintönä. Jos puhutaan ihan tavallisista suomalaisista perheistä, useimmissa niistä asioista, mitä halutaan, ei kysymys ole rahoista vaan kysymys on myös muistoarvoista. Hallituksen mallissa yksi sukupolvi, tämänhetkinen ketju voisi katkaista kokosen pitkän tradition, jossa suvun historiaa siirtyy kaikille sukulaisille oikeudenmukaisessa suhteessa. Tässä oikeutetaan se ajatus, että yksi lapsi voi saada myös kaikki huonekalut. Tälläkin hetkellä on tietysti voinut testamentilla määrätä, että jollekulle jäävät tietyt esineet, ja muut lapset ovat voineet vaatia lakiosaa rahavastikkeena. Se on kuitenkin suojannut ajatusta, että olemme vain sukupolvien ketjussa välittäjiä eikä niin, että se henkilö, joka sillä hetkellä on vastuussa sukupolvien ketjun, olkoon se sitten vaikka omaisuuden siirtämisestä, olisi se kaikkivoipa, joka voi kaikesta päättää.

Jossain olen kuullut esityksiä tai tilastoja, että perinnönsaajat ovat tällä hetkellä yli 50-vuotiaita ja sillä perustellaan sitä, että ei ole merkitystä, miten näitä lapsia kohdellaan. Sanoisin näin, että kaikki ovat lapsia kuolemaansa saakka. Mielestäni 50-vuotias henkilö suhteessa omiin vanhempiinsa on jollakin tavalla aina lapsi, tunneside ei katoa. Tämä ei ole olennaisin perustelu vaan itse ajatus siitä, että jos perinnön saajat ovat keskimäärin 50-vuotiaita, perinnön jättäjät ovat varmaan liki 80-vuotiaita. Tilanne, että meillä hyvin vanhat ihmiset, jotka ovat sairauden, usein demenian vaivaamia, viimeisinä elinvuosiansa hyvin itsenäisesti päättäisivät lastensa keskinäisestä paremmuusjärjestyksestä, mikä myös tällainen perinnön jättäminen on, mielestäni avaa ei nyt sentään agathachristiemaisia mutta sanotaan hyvin paljon suorastaan ainakin dramaattisia henkilösuhteilla pelaamisen mahdollisuuksia. Tiedämme, että varsinkin sairaat ihmiset kuolemanpelon vallassa ilmaisevat ikään kuin tunteita hyvin paljon taloudellisten seikkojen kautta. Tiedämme arkikokemuksesta siitä. En tiedä, onko hyvä ajatus se, että voimme ajatella, että vanhuk-

set, jotka ehkä voivat huonosti, eri tavalla aina aikovat näitä suosiolahjoja antaa. Voidaan ajatella jopa niin, että ei-mielistelyyn taipuvaiset lapset sanoutuvat irti kokonaan tällaisesta, joka ikään kuin heikentää vanhempien ja lasten välisiä suhteita.

Haluaisin lähetekeskustelussa korostaa, että lakiesitys ei ole hallitusohjelman mukainen. Hallitusohjelmassa rajattu ongelma voidaan ratkaista täsmäaseilla. Hallituksen esitys tarkoittaa todella sitä, että vanhemmat niin halutessaan voivat viedä lapsilta kokonaan lakiosan. Lakiosa on vuosisatainen pitkä oikeustraditio meidän maassamme, ja sen poistaminen on todella keskeinen arvokysymys. Kun nyt puhutaan siitä, paljonko on kanteita nykyisin vallitessa, me emme voi yhtään ennakoita, mitä tapahtuu suomalaisissa perheissä, missä todella on uusperheitä, vanhoja perheitä, avioeroperheitä. On aivan erilainen perhetilanne. Minä ennakoin, että siinä tapahtuu ei pelkästään taloudellisia oikeuden loukkauksia vaan todella syviä ja katkeria tunnetalouden loukkauksia, kun jo vanhemman kuoleman jälkeen lapset oivaltavat testamentin jälkeen, että todella silloin, kun entisestä vaimosta on erottu, on myös erottu entisistä lapsista. Todella toivon hartaasti, että lakivaliokunta pohtiessaan lakia yrittää keksiä täsmälain, millä voidaan turvata se asia, johon hallitusohjelmassa on sitouduttu, eikä murra koko yhtä suomalaista perheoikeuteen liittyvää traditiota, joka tarkoittaa lasten tasavertais- ta kohtelua edes lakiosan kautta.

2 Tuija Brax /vihr: Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mihin ed. Krohn lopetti, nimittäin siitä, että on selvää, että tarvitaan varsinkin mautilojen siirtymisessä ja pienten perheyriyten osalta helpotuksia siihen sukupolvenvaihdostilanteeseen, jos katsotaan, että sekin on suomalainen arvo. Olen sitä mieltä, että kun pienyritysten rooli tulee olemaan jatkossa selvästi tärkeämpi työllistäjänä ja osana ehkä perheidentiteettiäkin, niin tämä laki voitaisiin hyvin muuttaa koskemaan selkeästi esimerkiksi alle kolmen ihmisen taikka tiettyyn liikevaihtoon sidottuja pieniä yrityksiä ja myös keskikokoisia ja sitä pienempiä maatiloja.

Tällöin saataisiin läpi se, mitä hallitusohjelmassakin on tarkoitettu, eli oikeasti pienehkö yritykset voivat jatkaa siinäkin vaiheessa, kun sukupolvi vaihtuu eikä sisarten niin sanottu ulosostaminen muodostu niin kohtuuttomaksi, että itse yritys kaatuu tai maatila pilkkoutuu liian

pieneksi, mutta tällöin ei romutettaisi koko sitä järjestelmää, jonka ed. Krohn hyvin kuvaili.

On aivan selvää, se näin juristina minun on pakko sanoa, että tämän lain jälkeen jokainen, joka haluaa, saa alle puolessa tunnissa asianajajalta neuvot, miten koko lakiosajärjestelmä on kierrettävissä. Se on hiukan peitellen ja häveliäästi hallituksen esityksessä kerrottu. Sitä ei ole siellä kielletty, mutta on jotenkin menty sen taakse, että kun meillä kuitenkin on näin vahva henkinen traditio, kulttuurillinen traditio, niin sen takia tätä ei varmaankaan käytettäisi. Mutta mistä me sen tiedämme? Jos me katsomme periytymistilastoja eri maissa, niin kyllä Pohjoismaat osoittautuvat aivan erilaisiksi perinteisiksi tasa-arvon maiksi myös perintötilastoissa juuri lakiosatraditiomme ja sukupuolten tasa-arvotradition takia.

Tämä laki avaa hyvin yksinkertaisen kiertomahdollisuuden yhdellä paperilla. Itse asiassa olen varma, että Internetistäkin saa valmiita malleja sen testamentin tekemiseen. Yhdellä paperilla ja yhdellä allekirjoituksella voi purkaa koko sen järjestelmän, jota ed. Krohn edellä kuvaili. Erittäin tärkeätä on paitsi se, mitä yhden perheen sisällä tapahtuu ja miten vanhemmat kokevat vastuunsa kaikkia lapsiaan kohtaan, myös tosiaan uusperheiden tilanne.

Kun vihreässä eduskuntaryhmässä kävi tämän lain puolesta lobbaajia, niin aivan avoimesti sanottiin, että eihän nyt voi ajatella niin, että kun menee toisiin tai kolmansiin naimisiin, perintötilanteessa pitää vielä sen ensimmäisen vanhankin perheen lapsia muistaa. Tällä lailla on mahdollista todellakin asettaa parempaan asemaan sen kolmannen perheen lapset, jotka loppuelämän vaiheessa tuntuvat tarpeellisilta. Minusta meillä ei ole oikeutta tehdä tällaisista muutosta tähän lakiin.

Meillä on velvollisuus turvata pienyritysjäyden säilymisen mahdollisuudet ja mautilojen sukupolvenvaihdokset varsinkin pienten tilojen osalta. Suuret tilathan onkin jo tehty osakeyhtiömotoisiksi ja ne toimivat jatkossa varmaan vieläkin enemmän todella suuren mittaluokan bisneksenä. Mutta perinteiset suomalaiset maatilat ja niiden sukupolvenvaihdokset ovat tällä hetkellä ongelma. Se voidaan ratkaista, jos eduskunta haluaa. Meillä lakiteknisesti on aivan selvät rajaukset jo nykyisissä mautilan sukupolvenvaihdoksen verohelpotuksia koskevissa säännöissä. Juridisesti ei ole mitään ongelmaa rajata tätä lakia koskemaan vain näitä tapauksia. Sen ovat myös

minua viisaammat juristit yliopistotasolla esittäneet ja tarkistaneet.

Hyvää kesää kaikille! Tehdään tästä ensi syksynä paljon parempi laki.

³ **Bjarne Kallis /skl:** Arvoisa herra puhemies! Se, mitä edustajat Krohn ja Brax ovat esittäneet, on varteenotettavaa. Tässähän on oikeastaan kaksi periaatetta. Toinen on se, että henkilö saa vapaasti omasta omaisuudestaan päättää, ja toinen periaate on lasten yhdenvertaisuus. Mielestäni voimassa olevassa lainsäädännössä on oikealla tavalla otettu tämä huomioon, niin että lasten yhdenvertaisuus osittain turvataan lakiosalla ja lakiosaa koskevilla säännöksillä.

Nyt hallituksen esityksessä lasten lakiosa tulee kyllä kärsimään. Kyllä hallituksen esitys minun mielestäni on omiaan, ei kaikissa tilanteissa mutta varsin monessa, synnyttämään melkoisia riitoja lasten kesken. Voi tietenkin kysyä onko oikein, että lainsäätäjät säätää lain, joka voi tällaisia riitoja synnyttää vuosikymmeniksi, ehkä monessa sukupolvessa, sukulaisten kesken. Mielestäni nämä ovat seikkoja, joita tulisi ottaa huomioon, kun lakia ruvetaan valiokunnassa käsittelemään. Löytyy runsaasti esimerkkejä siitä, miten saattaa käydä ja miten on jo käynyt. Näitä kannattaa pitää mielessä.

⁴ **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa herra puhemies! On ollut aika mielenkiintoista kuulla, mitä edustajat Brax ja Krohn ovat asiassa kertoneet näkemyksensä osalta. Erityisesti mieleen on jäänyt se, mikä on tosiasia olemassa, että nykyisin lapsia on kovin monesta perheestä. Myöskin tosiasia on, että sen jälkeen, kun tulee uusperheitä ja uuden uutukaisia perheitä, pyritään tekemään niin, että vanhemmilta lapsilta, jotka ovat jääneet toisen puolison hoivaan ja huollettavaksi, perintömahdollisuudet tällaisissa asioissa tulisivat estettyä.

Tämä ei mielestäni ole oikein, ja siltä osin on ongelma tähän asiaan olemassa. Se, minkä selkeästi totean hyvänä ja myönteisenä asiana olevan, on se, että maatalouden ja muun yritystoiminnan osalta sukupolvenvaihdos ja yrityksen siirtyminen jatkajalle kokonaisuutena, toimikelpoisena ja elinkelpoisena on mahdollista toivon mukaan tulevaisuudessakin. Mahdollistetaan se, että yrittäjällä, niin kuin esityksessä perustellaan, ei ole vaaraa joutua myöhemmässä vaiheessa enää näiden lakiosatäydennysvaatimusten kohteeksi.

Ed. Brax perusteli tätä asiaa erottaen suuret tilat ja pienet tilat, ja todettiin niin, että suuret tilat ovat osakeyhtiömuotoisia nykyisinkin olemassa. Näin joissain tapauksissa on olemassa, mutta sitä ei voida kyllä maataloudessa ja maatilataloudessa laskea minkäänlaisena rinnastuksena. Käsitteäkseni suomalainen tila on nyt ja tulevaisuudessa yhden perheen omistama, ja siihen perhekokonaisuuteen voi kuulua myöskin useampia yrittäjiä, niin että se muodostuu useammasta yrittäjäperheestä tavallaan, vaikka ovatkin samaa sukua olemassa tällaisessa maatalousyhtymässä.

Ei voi olla sellaista tapaa, että ei eletäisi muuttuvan maailman tarpeissa ja mahdollistettaisi, että tällä yrittäjällä, joka on toiminnastaan luopumassa, on mahdollisuus siirtää se jatkavalle polvelle vähän vanhaan tapaan, niin kuin tehtiin 1800-luvulla, jolloin mautilojen osalta oli todettu, että vanhin poika jatkaa viljelyä ja loput koulutetaan muun yhteiskunnan pariin ja saateen sitä kautta maailmalla eteenpäin. Tällainen käytäntö oli pitkälti 1900-luvun alkupuolella käytössä.

Mielestäni tämä ongelma on erityisen vahva — sillä vain ei ole merkittäviä puolustajia — valitettavasti yritystoiminnan osalta, niin että toimivien yritysten, olivatpa ne nyt millä alalla tahansa, siirtäminen jatkajien käsiin kokonaisuutena toimikelpoisena ilman mahdollisia rahastuksia siinä välissä, ei ole mahdollista. Tämä tältä osin.

Onneksi perustuslain vaatimusten mukaan on nähtävissä, että syntyisi tähän asiaan parannus samalla muodolla ja samassa matkassa. Se, mitä tämä asia tässä nyt sitten ei valitettavasti tuo — eikä se tämän lain sisältöön eikä lähetekekseluun kuulukaan — on se, että tämän yrittäjyyden periytyminen niin maataloudessa kuin muussakin yritystoiminnassa ei ole itsestäänselvyys eikä se periödy. Toivottavasti syntyy sellainen näköala tähän asiaan, että tämä periytyminen ja yrittämishalun periminen tulisivat vahvemmin näkyviin.

On nähtävä sellaisenaan tämä asia, että valiokuntakäsittelyssä — uskon, että asiantuntijakuulemisten perusteella — syntyy sellainen näkemys, että saadaan todella hyvä ja toimiva tapa tälle asialle, missä kaikkien rintaperillisten asema tulee kohtuullisesti ja oikeudenmukaisesti turvattua. Se, mikä on valitettavaa olemassa ja erityisesti maa- ja metsätalousomaisuuden suhteen: Käytännön käyvät hinnat ovat nousseet siihen suuruusluokkaan, että jatkajalla on erinomai-

sen suuria vaikeuksia taloudellisesti ja muutenkin päästä jaloilleen ja lähteä jatkamaan asiaa eteenpäin.

Herra puhemies! Tässä on hyvin nähtävissä, että oikeusministeriön on tarkoitus käynnistää selvitystyö, jossa kartoitetaan koko perintökaaren muutostarpeet. Uskon, että tämä on välivaihe, mitä nyt esitetään, ja tällä kokonais selvityksellä päästään lopullisesti hyvään, oikeaan ja koko maan kansalaisia parhaiten turvaavaan lopulliseen esitykseen.

Toinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 12.

Täysistunto keskeytetään kello 10.58.

Täysistuntoa jatketaan

kello 12.18

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Mikkola.

Keskustelu päiväjärjestyksen 10) asiasta jatkuu:

⁵ **Hannu Aho /kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on sekä hyvää että huonoa. Varmasti, kuten aikaisemmin kuultiin, uusperheiden kohdalla tulee vaikeuksia, mutta mielestäni, kun tätä lakia käsitellään, pitää erottaa henkilötason ongelmat ja yritystason ongelmat. Ne ovat kaksi eri asiaa. Niin normaalissa yritystoiminnassa kuin maatalousyrityksissäkin pitää ottaa huomioon ja kuunnella todella asiantuntijoita, jotka kertovat, mitä ongelmia tällä hetkellä siellä on. Silloin pitää jättää yrittäjälle mahdollisuus järjestellä sillä tavalla, että esimerkiksi maatala pystytään oikeassa mittasuhteessa jättämään jatkajalle, koska muuta mahdollisuutta käytännössä ei tule olemaan. Sieltä pitää poistaa niitä ongelmia. Tämä esitys ei ole valmis, vaan tätä pitää jalostaa.

⁶ **Anne Huotari /vas:** Arvoisa puhemies! Mietin tuossa ed. Krohnin puheenvuoron aikana, tarkoittaako tämä lakiehdotus nyt erään euroedustajan ajattelua siitä, että menestyneille lapsille voidaan antaa enemmän ja sitten vähän köyhälle vähemmän, oikein näin karrikoituna, ja sitähan se voi käytännössä tarkoittaa. Ymmärrän kyllä maatalojen ongelmat esimerkiksi kalliissa perinnönjakotilaisuuksissa, joissa tilanne voi olla se, että sisarusosuuksia joutuu maksamaan eläkkeelle jäämiseen saakka, ja se on todella ongelmallinen tilanne. Ed. Brax hyvin kyllä selvitti rajausmahdollisuutta, jota minunkin mielestäni pitäisi lakivaliokunnassa tarkkaan miettiä, sillä perinnönjaon kysymyksissä on paljon muustakin kysymys kuin omaisuudesta, muun muassa arvostuksesta.

⁷ **Esko Kurvinen /kok:** Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmaan on kirjattu maininta perheyritysten sukupolvenvaihdosten edistämisestä. Toimenpiteet tuon kirjauksen toteuttamiseksi ovatkin tällä hetkellä enemmän kuin ajankohtaisia, jopa kiireellisiä. Nyt käsitellyssä oleva hallituksen esitys n:o 77/2000 vp on askel oikeaan suuntaan, mutta harmittavan pieni askel. Jostain syystä tämänkin esityksen tuominen eduskunnalle kesti ihmeen kauan. Viime vuoden syyskuussa esittämäni kirjalliseen kysymykseen ministeri Siimes vastasi: "Hallituksen tarkoituksena on vielä syysistuntokaudella antaa eduskunnalle käsiteltäväksi hallituksen esitys laiksi perintökaaren 7 luvun 3 ja 5 §:n muuttamisesta - -." Nyt lakiesitys on saatu eduskunnan käsitelyyn, hyvä näin.

Arvoisa puhemies! Useiden tutkimusten mukaan perheyritysten sukupolvenvaihdosten määrä lähivuosina tulee olemaan kymmeniätuhansia. Eräänä syynä tähän on yrittäjäammattissa toimivien niin sanottuihin suuriin ikäluokkiin kuuluvien ihmisten siirtyminen eläkkeelle. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomessa lähes neljännes pienistä ja keskisuurista perheyrityksistä on ilmoittanut olevansa viiden seuraavan vuoden kuluessa omistajavaihdoksen edessä. Käsitellyssä oleva hallituksen esitys tuleeikin aivan oikein helpottamaan erityisesti perheyritysten ja maatalojen sukupolvenvaihdosta. Helpotuksia tarvitaan kuitenkin laajemmin ja yleisemmin kaikille perheyritysaloilte eri muodoissa.

Nykyisin perheyritysten sukupolvenvaihdosten eräänä esteenä on 20 prosentin vähimmäis-

omistusvaatimus, joka on käytännössä osoittautunut liian korkeaksi. Monen perheyriksen omistus on sukupolvien vaihtumisen mukana pirstoutunut siten, ettei perintö- ja lahjaosuus yllä 20 prosenttiin, eikä sukupolvenvaihdokseen tarkoitettuja helpotuksia voida silloin käyttää. Samanaikaisesti sukupolvenvaihdosten verorasitus on kasvanut varojen arvostusten kiristämisen myötä.

Perheyriksien sukupolvenvaihdosta vaikeuttavat tekijät aiheuttavat näiden yritysten joko kokonaan lakkaamisen tai siirtymisen ulkopuolisille monesti suuryritysten osaksi erityisiksi osastoiksi tai peräti lakkauttamisen.

Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite vaatiikin pikaisesti tätä esitystä suurempia ja parempia toimia hallitukselta, mikäli perheyriksien toimintaa halutaan turvata myös sen jälkeen, kun suuret ikäluokat eläköityvät.

Arvoisa puhemies! Toivon, että valiokuntakäsittelyssä asiantuntijakuulemisen jälkeen tämä lakiesitys saa sellaisen muodon, jolla pystytään edistämään yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdosta mutta samalla myös pystytään kohtelemaan oikeudenmukaisesti muita perillisiä.

⁸ **Juhani Sjöblom /kok:** Arvoisa puhemies! Ed. Kurvinen toi hyvin esiin jo lähes saman asian, jota itse olin käymässä läpi. Hallituksen esitystä pidän hyvänä. Se on hallitusohjelman mukainen. Se turvaa maatilayrittäjien jatkamismahdollisuuden paljon paremmin. Samoin kymmenettuhannet pk-yritykset tarvitsevat lähivuosina tätä. Tällöin poistetaan pelko niistä oikeudenkäynneistä, joita voi tulla 10—15 vuoden päästä. Korvausvelvollisuushuoka on todellinen pk-yrityksissä, jos tätä muutosta ei saada aikaan. Omistajan tahto tulee selkeästi paremmin näkyviin, siis miten esimerkiksi pk-yrittäjä haluaa yrityksen jatkavan eteenpäin.

Tämä laki tarvitsee jatkoa verotuspuolella. Siellä pitää mahdollisimman pian käydä sukupolvenvaihdoksessa oleviin kipeisiin vero-ongelmiin käsiksi. Me tarvitsemme siihen esitykset, jotta saamme sukupolvenvaihdoksen toimivaksi.

⁹ **Raija Vahasalo /kok:** Arvoisa puhemies! Lakiesityksen ydin on suosiolahja. Perittävä saisi mahdollisuuden määrätä, ettei tällaista lahjoitusta oteta huomioon lopullisessa perinnönjaossa. Tämä on juuri ongelma tässä, että asetetaan vas-

takkain eri ihmisryhmiä. Ymmärrän hyvin sukupolvenvaihdosongelmat yrityksissä ja maataloililla, mutta kun me parannamme niiden asemaa, me emme samalla saa pokea muiden ihmisten oikeuksia. Ratkaisu pitää löytää jostakin muualta esimerkiksi siten, että tästä lakiesityksestä rajattaisiin pois yritykset ja maatilat, tai jollakin muulla keinoin, verotuksellisin keinoin. Olen sitä mieltä, että lain pitää olla oikeudenmukainen kaikkia kohtaan. Suhtaudun tähän lakiesitykseen kriittisesti ja toivon, että sitä vielä parannetaan.

¹⁰ **Antero Kekkonen /sd:** Herra puhemies! Minä en ajatellut ruveta suhtautumaan tähän asiaan kriittisesti, kun minun muistini mukaan kaikki riittäisimmät ja vaikeimmat asiat, mihin oikeastaan milloinkaan olen törmännyt, ovat olleet perintöasioita. Minä kuvittelin, että tällä lainsäädännöllä päästään asiassa eteenpäin eli riittäisyydet olisivat tämän lainsäädännön kautta vähemmän päin ja että tämä on tiedostettu myös lainlaatijoiden, lainvalmistelijoiden joukossa. Mutta kun kuuntelen tätä keskustelua, havaitsen, että nythän tämä vasta monimutkaiseksi uhkaa menä.

Minua pikkaisen pisti korvaani ed. Huotari, kun hän sanoi, että kysymys on arvostuksesta. Ymmärsin, että arvostuksella ja perinnönjaolla on jokin yhteys tässä. Minä noin ajatuksellisesti pidän vähän vieraana sitä, että perinnönjaolla määriteltäisiin arvostusta silloin, kun on kysymyksessä omat perilliset.

¹¹ **Pekka Vilkuna /kesk:** Arvoisa herra puhemies! On todella tärkeää, että tämä laki tulee nyt voimaan. Niin kuin ed. Kurvinen sanoi, suuret ikäluokat ovat tulossa sukupolvenvaihdosikään ja siinä vaiheessa tuhansissa ja kymmenissä tuhansissa yrityksissä tarvitaan sukupolvenvaihdosta. Maatilojen kannalta tarkasteltuna on erittäin tärkeää, että vaihdos saadaan vietyä mahdollisimman taloudellisesti jatkavan kannalta. Se, että siinä käsiteltäisiin epätasapuolisesti sisarusia, on poistettavissa minun mielestäni hyvin yksinkertaisesti. Tähän voitaisiin maatilojen kohdalla liittää hukkaamiskieltosysteemi. Jos se, joka maatilaa saa edullisesti, käyttää sitä vain ja ainoastaan työpaikkanaan, niin silloin eivät sisarusukset eivätkä serkut koskaan pääse siihen väliin. Mutta jos hän myy maatilaa tai hukkaa, joutuu myymään, jotenkin näin, niin silloin totta kai pannaan rahat jakoon sisaruksille ja valtiollekin

annetaan se osuus, mikä valtiolle kuuluu. Mutta jos tehtäisiin laki, että jatkaja voisi sen mahdollisimman edullisesti saada, tämä olisi minusta hyvin selvä näyttö siitä, että maatalous ja maatalouden jatkuvuus, ehyet ja suuret tilat, ovat tämän valtiovallan suojeluksessa. Tätä kautta annetaan uskoa maanviljelijöille, että tulevaisuutta on siinä ammatissa.

¹² **Juhani Sjöblom /kok:** Arvoisa puhemies! Tämä laki on nimenomaan oikeudenmukainen, se antaa omistajalle mahdollisuuden päättää omaisuudestaan entistä selkeämmin. Tämä laki tulee vähentämään riitoja ja ennalta ehkäisemään niitä.

Maatilojen verotuksesta sanoisin, että maatiolollahan on jo nyt sukupolvenvaihdoissa viiden vuoden säädös. Jotta verolain helpotuksia voidaan käyttää, viiden vuoden rajoitukset ovat jo nyt voimassa.

¹³ **Marjukka Karttunen-Raiskio /kok:** Arvoisa puhemies! Pidän myöskin esitystä hyvänä, koska tämä nimenomaan turvaa maatilojen ja pienyritysten jatkuvuuden sukupolvenvaihdoksessa. Niin kuin ed. Sjöblom sanoi, tämä on oikeudenmukainen lakiesitys, koska silloin omistaja voi päättää omaisuudestaan.

Meillähän on pienyrityksistä vajetta, jos vertaa siihen, paljonko Euroopassa pienyrityksiä on keskimäärin. On erittäin tärkeää, etteivät meidän vähätkin toimivat pienyrityksemme lakkaa olemasta vain sukupolvenvaihdojen takia.

¹⁴ **Matti Vähänäkki /sd:** Herra puhemies! Kun jonkin kerran lukaisin tämän lain pääasiallisen sisällön läpi, totesin, että ei ole montaakaan vuotta sitten — olisiko yhden kauden verran — kun täällä oli hallituksen esitys — saattoi olla Ahon hallituksen aikana — joka koski samaa asiaa, mutta se oli suunnattu nimenomaan maatalousalalle. Täällä onkin tullut juuri siltä taholta, esimerkiksi ed. Vilkunalta, kiitoksia. Esitys ei tullut silloin hyväksytyksi sen vuoksi, että lainhan pitää olla kaikille sama. Erityisesti, kun on perintöasioista kysymys, lain pitää nimenomaan olla kaikille kansalaisryhmille sama. Silloin tuli myös esiin paljon dubioita, epäilyksiä, siitä, että kun muitten kuin maatalousyrittäjien kohdalla omaisuus saattaa kaupunkioiloissa olla muuta kuin valtaosaltaan metsää tai maata, niin siellä saattaa tulla vaikeuksia. Mutta lakivaliokunta-

han tämän joutuu setvimään. Ennakolta arvioisin, että asiantuntijoiden joukko tulee olemaan tämän asian kohdalla sankka, koska se perinteellisiä kysymyksiä Suomessa, sanottaisiko, melko radikaalisti muuttaa.

¹⁵ **Pekka Vilkuna /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Todella ed. Sjöblomille: Viiden vuoden sääntö on olemassa, mutta viisi vuotta on hyvin lyhyt aika yritystoiminnassa. Mielestäni siihen voisi aivan hyvin ottaa hukkaamiskieltoajaksi 10—15 vuotta eikä ole mitään estettä, vaikka siitä tehtäisiin 25 vuotta. Tällä hetkellä on todella hyvin outo tilanne. Maatilan voi myydä naapurilleen, ventovieraalle ihmiselle, alihintaan. Ei kukaan voi riitauttaa asiaa, ei verottaja, ei sisar, eivät lapset, kun isä sen eläessään tekee. Mutta jos hän tekee sen oman poikansa tai tyttärensä kanssa, silloin joku voi riitauttaa asian. Minusta tämä on käsittämätön homma. Kyllä sen pitää olla nimenomaan luopuvan yrittäjän ja jatkavan yrittäjän ja muiden sisarusten, keskinäisen keskustelun tulos, miten se menee, ja sitten yhteiskunta tyytyy siihen ratkaisuun.

¹⁶ **Risto Kuisma /rem:** Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti. Tämähän on tietysti sellainen aihe, jossa meillä perinteisesti on katsottu, että lakiosa on tärkeä ja sen muuttaminen on jollain tavalla epänormaalia, siitä poikkeaminen. Kuitenkin voidaan hyvin perusteiden asettaa kysymyksenalaiseksi, onko tarpeen lainsäädännöllä turvata tällaisia lakiosia yleensäkin ja miten laajasti vai voitaisiinko ajatella, että omistaja saa määrätä nykyistä vapaammin perinnöstään. Voisi olla, että tämä toteuttaisi paremmin oikeudenmukaisuutta. Tietysti yritystoiminnassa ja jossain maanviljelyksessä ehkä nämä ongelmat eniten kärjistyvät, mutta yleisestikin tässä varmasti kaivattaisiin ajattelutavan muutosta.

¹⁷ **Marja Tiura /kok:** Arvoisa puhemies! Maatiloilla ja perheyrityksissä tapahtuvien sukupolvenvaihdosten helpottaminen on tärkeä ja kannatettava asia. Käsittelyssä oleva hallituksen esitys vähentäisi sukupolvenvaihdoksesta aiheutuvia kustannuksia niissä tapauksissa, joissa omaisuuden saanut rintaperillinen joutui suorittamaan saantonsa vuoksi lakiosakorvauksia muille rintaperillisille. Pienehköjen yritysten ja maatilojen toiminnan elinkelpoisuuden turvaaminen ja toi-

minnan jatkuminen onkin sukupolvenvaihdostilanteissa turvattava lainsäädännöllä.

Kunnioitan myös jokaisen vapautta määrätä omasta henkilökohtaisesta omaisuudestaan. Erityisen tärkeä tästä vapaudesta on huolehtia silloin henkilön elinaikana. Samoin meidän tulee huolehtia siitä, ettei perillisiä lainsäädännöllä aseteta muita henkilöitä huonompaan asemaan, esimerkiksi lahjansaajina.

Hallituksen esitys perintökaaren 7 luvun muuttamisesta tähtää sinänsä oikeisiin asioihin. Lakiesityksessä on kuitenkin myös varaa kritiikille, jota olemme tänään tässä salissa jo kuulleetkin. Perinnönjakoon liittyvät asiat ovat aina vaikeita, eikä niiden ratkaisemiseen koskaan voida löytää yhtä kaikissa tilanteissa oikeaa, parasta mallia. Meillä kaikilla tässä salissa istuvilla on varmasti kokemusta erilaisista perinnönjakotilanteista, ja tiedämmekin jokaisen perheen ja jokaisen perinnönjaon olevan oma yksilöllinen tapauksensa, jossa suurta osaa näyttelevät tunteet ja perhesuhteet.

Yhteen asiaan haluaisin vielä tässä puuttua, mikäli aika ei loppu kesken. Se on se, että usein perustellaan esimerkiksi maatilojen sukupolvenvaihdostilanteissa sillä, että yksi lapsista, jos on useampi lapsi, on koulutettu tai muut lapset on koulutettu paitsi se, joka jää pitämään tilaa. Tänä päivänä mielestäni asiaa ei voida enää näin perustella, koska meillä on olemassa erittäin hyvät opintotuki-, asumislisä- ja opintolainajärjestelmät. Se ei välttämättä enää ole vanhempien pusista niin sanotusti kiinni. Mutta, kuten ed. Vahsalon totesi aiemmin, hallituksen esittämät muutokset voivat käytännössä mahdollistaa epäoikeudenmukaisuuksia. Tässä laissa on sekä hyvät että huonot puolensa. Toivon, että valiokuntakäsittelyssä tähän lakiin löytyy oikea kompromissi.

18 **Antero Kekkonen /sd:** Herra puhemies! Ed. Kuisma, joka on koulutukseltaan lakimies, sanoi jotenkin näin, että tämä lainsäädäntö lisäisi vapauksia ja sitä mukaa lisäisi oikeudenmukaisuutta. Toivottavasti ymmärsin ed. Kuisman logiikan oikein. Kun äskeisessä puheenvuorossani viittasin siihen, että nämä asiat ovat kaikkein vaikeimpia, olen ymmärtänyt, että vaikeudet ovat johtuneet juuri siitä syystä, että on ollut niin paljon tulkintaa, niin paljon vapauksia perinnönjaossa. Näin ollen ed. Kuisman logiikka, joka todennäköisesti on ihan oikea, tämän lainsäädännön yhteydessä minua pikkasen jää askarruttamaan, tuleeko oi-

keudenmukaisuus tämän tyyppisissä kysymyksissä suuremmaksi siitä, että vapauksia lisättäisiin, niin kuin ymmärsin ed. Kuisman tarkoittaneen.

19 **Olli Nepponen /kok:** Arvoisa puhemies! Perinnönjako on aina vaikeaa. Kun täälläkin kuunteli, ilmeni, että perussuomalainen kateus nousee pintaan. Kun olen kohtuullisen vanha iältäni ja seurannut asioita erityisesti maaseudulla, ennen vanhaan sanottiin vanhimmalle, nuorimmalle tai keskimmaiselle pojalle: sinä saat tilat ja muut siirtyvät muualle. Ja siihen tyydyttiin. Nykyaika on tuonut mukanaan erityisesti kateuden, jossa viimeisen päälle on yritys tai maatala jaettu, ja se on aiheuttanut ongelmia. Minusta tämä lakiesitys antaa mahdollisuudet siirtää yritys, oli se sitten maatala tai jokin muu, siten, että sillä on kaikki edellytykset jatkaa. Perittävä sitten hoitaa muut sillä tavalla kuin hän itse haluaa.

20 **Hannu Aho /kesk:** Arvoisa puhemies! Minusta on tärkeää muistaa, että yritystoimintaa pitää pystyä katsomaan, miten se on kehittynyt, miten siitä ovat perilliset lähteneet, pesästä lentäneet ulos, ja ottaa huomioon myöskin se, että siinä saattaa olla, esimerkiksi maatilalla, pk-yrityksissä, yksi, joka on siinä koko elämäntyönsä tehnyt, kehittänyt yritystä. Pidän kyllä vääränä, jos sitten muut pääsevät sanomaan, että minulle kuuluu tästä kehittyneestä yrityksestä näin ja näin paljon osaa rahallisesti. Minusta silloin lailla tehdään vääryyttä niitä ihmisiä kohtaan, jotka ovat elämäntyönsä siinä tehneet. Silloin vain toiset pääsevät rahastamaan. Tässäkin pitäisi tehdä ero, niin kuin totesin äsken: yritystoiminta on asia erikseen ja sitten henkilöpuoli asia erikseen.

21 **Risto Kuisma /rem:** Arvoisa puhemies! Yritin sanoa sitä, että minusta ei ole mitenkään itseselvää eikä käytännön vaatimaa, että yleensäkin säädettäisiin perintöoikeudelle rajoituksia eli niin sanottua lakiosaoikeutta. Käytännön lakimiehenä kokemusta on, että enemmän siitä on mielestäni ollut konkreettisissa tapauksissa haittaa kuin hyötyä. En ymmärrä, mitä varten pitää suojata. Tietysti meillähän tämä on erityisen suuri ongelma, jossa perintövero on pieni. Niin kuin tiedätte, monissa maissa 80–90 prosenttia perinnöistä menee yhteiskunnalle, jolloin intressi ei ole niin suuri. Meillähän perinnöllä on suurempi merkitys kuin keskimäärin. Lakiosaan liit-

tyy myös se valitettava käsitys, että monta kertaa perilliset luulevat, että vaikka heidän vanhempansa vielä elävät, heillä on jokin määräämis- ja omistusoikeus perintöön, ja pyrkivät ohjailemaan vanhojen ihmisten elämää ja painostamaan heitä. Nämä ovat erittäin vaikeita tapauksia. Minusta on säälimätöntä, kun ihminen vielä elää, että perilliset käyvät hänen omaisuudestaan riitelemään. Nämä ovat valitettavan yleisiä, eivätkä nämä ihmiset välttämättä tiedä, että se on heidän omaisuuttaan ja he voivat siitä määrätä.

22 Juhani Sjöblom /kok: Arvoisa puhemies! Ed. Kuisma toi hyvin esiin, että meidän on ajattelutavassamme siirryttävä enemmän eurooppalaiseen tapaan. Tämä laki antaa todella mahdollisuuden perittävän päättää, miten hänen jälkeensä jatketaan maatilalla, yrityksessä tai mikä on se ratkaisu, minkä hän tahtoo omaisuudelleen tahtuvan.

23 Antero Kekkonen /sd: Herra puhemies! On olemassa tutkimuksia, jotka kertovat, että Suomi ja ylipäänsä Pohjoismaat tällaisin perimäjärjestelyin ovat hyvin tasa-arvoinen maailmankolkka eli täällä ei kauheasti kolhita ketään. Ylipäänsä ihmiset saavat sen, mikä heille kuuluu. Sitähän on tietysti pidettävä hyvänä asiana.

En ole maatilatalouden asiantuntija millään tavoin, mutta ihan kaupunkiyrittämisoiloissa ja muuten kaupunkioiloissa, kun on olemassa avoliittoja, on olemassa ensimmäisiä avioliittoja, toisia avioliittoja, kolmansia, neljänsiä ja tiedänpä, että jopa viidensikin avioliittoja on menossa, ja kun näistä liitoista syntyy lapsia, niin pelkään, että tässä voidaan olla astumassa sellaiselle tielle, jossa meidän perinteinen hyväksi havaittu tasa-arvomme myös perintökaareen liittyvissä kysymyksissä voi vähän vaarantua.

Herra puhemies! Tämä oli minun viimeinen puheenvuoroni tästä asiasta.

24 Marja Tiura /kok: Arvoisa puhemies! Itse olen vähän eri mieltä siitä asiasta, että tässä kohdassa puhuttaisiin pelkästään kateudesta ja kauteuspykälästä. Kyllä minun mielestäni kyse tietyllä tavalla on myös oikeudenmukaisuudesta, mutta tietenkin kaikissa asioissa voidaan kateus ottaa esille.

Itse olen kyllä siinä ed. Sjöblomin ja ed. Nepposen kanssa aivan samaa mieltä, että on hyvä ja pitääkin olla niin, että itse päättää omasta omai-

suudestaan, ja onhan, kuten ed. Kuismakin sanoi, hävytöntä se, että lähdetään vanhempien elinaikana keskustelemaan erilaisista omaisuuksista. Kuitenkin näen järkevänä sen, että kun meillä on eduskunnassa olemassa sitä varten lähetekeskustelu, niin myös kriittiset asiat pitää tuoda keskustelun alle ja nostaa esille.

Ed. Kekkonen kanssa olen siitä aivan samaa mieltä, että ongelman tämän lakiehdotuksen kohdalla tuovat mukanaan uusioperheet ja uusioperheiden lasten asema. Se ei ole vähäpätöinen asia tämän lain kohdalla. Sen takia itse omalta kohdaltani olen niin sanotusti hiukan kriittinen lakiesityksen suhteen. Mutta kuten sanoin, toivon, että valiokunnassa tähän löytyy oikea ja sopiva kompromissi.

25 Risto Kuisma /rem: Arvoisa puhemies! Ed. Kekkoselle ihan lyhyesti, että kyllä on hyvä, että meillä ja Pohjoismaissa on todella tasa-arvoinen yhteiskunta, mutta ei se tästä perintöjärjestelmästä johdu. En itse ole törmännyt yhteenkään tutkimukseen, missä olisi vihjattukaan, että näin olisi. Ehkä enemmän muulla lainsäädännöllämme olemme pystyneet edistämään tasa-arvoisuutta. Ei varmasti perintökaaren muutoksella sinänsä tähän asiaan mitään vaikuteta. Ehkä suurin kysymys on se, että olemme tottuneet siihen, että vanhempien perintöön on omistusoikeus, ja kun siitä keskustellaan, se herättää tunteita. Itse haluaisin vain sanoa sitä, että välttämättä ainoa oikea totuus ei ole se, että on olemassa jokin lakiosajärjestelmä, vaan kenties jokin toinen, vapaampi järjestelmä, mikä on maailmassa yleisempi, olisi jopa parempi ja oikeudenmukaisempi.

26 Tuija Brax /vihr: Arvoisa puhemies! Kun ed. Kuisma väitti, että ei ole olemassa tällaisia osoituksia, niin kyllä on sekä Oecd-maista että Pohjoismaista katsottavissa, miten omaisuus jakaantuu. Vaikka niin Pohjoismaissa kuin muualakin selvästi on niin, että miehet ylipäänsä omistavat paljon enemmän, niin kyllä Pohjoismaat erottuvat kuitenkin muista länsimaista siinä, että naisetkin omistavat paljon ja perintöoikeudella on tässä merkittävä osuus ja nimenomaan siinä, että kaikki perivät. Maaomaisuuden osalta tämä näkyy harvinaisen selvästi, kun muualla, varsinkin etelässä ja muissa Oecd-maissa, on päivän selvää, että maaomaisuus tuppaa päätymään yhdelle suvun miehistä eikä sillä tavalla kuin Suomessa, tasa-arvoisesti kaikille.

²⁷ **Risto Kuisma /rem:** Arvoisa puhemies! Vieläkin väitän, ettei tämä välttämättä johdu perintöoikeudesta eikä perintölainsäädännöstä. Siihen on tietysti syvällisempiä kulttuurillisia eroja ja ehkä sellaista elämästä selviytymistäkin. Jos maat olisi jaettu yhtä pieniin osiin ahtaissa oloissa Aasiassa ja Afrikassa kuin meillä, siellä väestöllä olisi vielä suurempi hätä. Meillä on Pohjoismaissa ollut mahdollisuus hoitaa asioita toisella tavalla, eikä voi näin suoraviivaisesti sanoa, että pelkästään tai lainkaan perintökaaren määräyksillä on merkitystä. Tietysti nekin ilmaisevat samaa pyrkimystä tasapuolisuuteen, mutta luulisin, että meidän kulttuurimme johtaisi siihen, että lapset saisivat tasaisesti normaalitapauksissa vanhemmiltaan perintöä, vaikkei lakiosaa olisikaan, koska meillä ajattelu on kulttuurissamme ja ihmisillä niin syvästi mielessä.

²⁸ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kysymys perintöoikeudesta on hyvin herkkä ja arka asia, jossa meidän oikeudenmukaisia suomalaisia perinteitämme ja myös tasa-arvonäkökohdat huomioon ottavia peruseriaatteita on hyvä lainsäädännön kaikin tavoin jatkossakin kunnioittaa.

Käsiteltävänä olevalla lakiehdotuksella halutaan ihan myös kannatettavia asioita, mutta samalla meidän on oltava kriittisiä siinä, että tasa-arvo todella säilyy. Suomi on noin laajasti ottaen edelläkävijä siinä maailmassa, että tasa-arvo on tässäkin asiassa hyvin esillä. Maailmassa on aikoinaan ollut maita, joissa vanhin poika peri kaiken. Muun muassa Ranskassa nuoremmat aatelinuorukaiset pantiin sotilaskouluun. Nuoret aatelinuorukaiset olivat kadetteja. Siitä tuli kadetikoulu-nimi. Minusta on hyvä, että säilyy niitä peruseriaatteita, jotka ovat olleet sukupolvesta toiseen peruslähtökohtina.

²⁹ **Tuija Brax /vihr:** Arvoisa puhemies! Ed. Kuisma käyttää vanhaa metodia, että ensin väittää jonkun sanoneen jotain niinkin yksiselitteistä, että tämä olisi ainoa asia Suomen tasa-arvotraditiossa ja että ei varmaankaan ole näin. En usko, että kukaan näin on väittänyt, että tämä on keskeistä. Tämä on osa sitä traditiota. Kun ed. Kuisma väittää, että ei ole todennäköistä, että tämä leviää, niin minäkin uskon, että ihan klassisissa normaaleissa perhetilanteissa varmaankaan meidän traditiomme ei nopeasti murru. Tätä lakia on todellakin lobattu ja ajettu. Niin sanotuis-

sa moniaviotilanteissa — niin kuin yksi lobbari kuvasi hänen mielestään suomalaista nykyistä järjestelmää, eli meillä on suomalaiset miehet ovat käytännössä moniavioisia, kun he kaksi tai kolme kertaa eri elämäntilanteissa menevät naimisiin — kuulemma pitää voida turvata viimeisten lasten eli nuorimpien lasten oikeus muita kohtaan. Minä luulen, että tämän tapaisissa tilanteissa traditio voi murtua hyvinkin nopeasti, jos lainsäädäntöä muutetaan. Silloin justifioitaisiin se, että aikaisempien avioliittojen lapsia voidaan kohdella selvästi eriarvoisesti verrattuna viimeisen avioliiton lapsiin.

³⁰ **Juhani Sjöblom /kok:** Arvoisa puhemies! Maatilojen pirstoutuminenhan osoittaa sen, että tätä lakia tarvitaan. Maaseutu pysyy elinvoimaisempana ja maatilat eivät velkaannu niin tolkuttomasti kuin on nyt käynyt sukupolvenvaihdoksien yhteydessä. Minä uskon itse, että tätä lakia tullaan soveltamaan eniten pk-yritysomaisuuden ja maatilojen osalta. Muun omaisuuden kohdalta pääsääntöisesti vanha suomalainen traditio säilyy.

³¹ **Risto Kuisma /rem:** Arvoisa puhemies! Vielä totuuden muistuttamiseksi sen verran, että nythän hallitus ei esitä eikä kukaan tässä keskustelussakaan sitä pääsääntöä muutettavaksi, että lapset ja perilliset ovat tasapuolisia. Valtaosassa tapauksiahan ei tehdä mitään testamenttia. Siinä mielessähän tässä ei siitä peruseriaatteesta ole kysymys. Se ei varmasti tällä muutu. Kysymyksen on vain siitä, että sitten annetaan omaisuuden omistajille laajempi määräysvalta. On ihan selvää, että normaalitapauksissa täytyy olla erittäin perustellut syyt, että sitä käytetään. Tietysti sitä voidaan käyttää väärin. Mutta niin kuin aikaisemmin puheenvuorossani sanoin, itse olen törmännyt kyllä tapauksiin, joissa lakiosan olemassaolo on johtanut käytännössä sellaisiin tilanteisiin, mitkä eivät ole olleet oikein.

³² **Tuija Brax /vihr:** Arvoisa puhemies! Olen ed. Sjöblomin kanssa aivan samaa mieltä niistä tilanteista, joihin tätä lakia tarvitaan. Sen takia esitinkin täällä aikaisemmin, että se pitäisi rajata juuri niihin tilanteisiin, maataloihin ja pieniin perheyrytyksiin. Siellä sukupolvenvaihdoksessa on selvä ongelma, mutta muihin sitä ei tarvita. Siellä se saattaa oikeasti astua niille teille, joihin sitä ei tarvita.

Siitä, romuttaako tämä vai ei, kehottaisin lukemaan Asianajajaliiton antaman lausunnon tästä hallituksen esityksestä aikaisemmin. Siinä hyvin selvästi sanotaan, että tämä selvästi aukaisee tien sille yleiseurooppalaiselle tai joksikin sen tapaiseksi kutsutulle traditiolle, että perinnönjättäjä voisi vapaasti valita perillistensä kesken, miten omaisuutensa jakaa.

³³ **Juhani Sjöblom /kok:** Arvoisa puhemies! Kyllä tässä on myös kyse siitä, että omistajalla on oikeus erityisesti elinaikanaan päättää siitä, mitä tapahtuu hänen jälkeensä.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys tuomarin esteellisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 78/2000 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Erkki Kanerva /sd:** Arvoisa puhemies! Oikeudenkäymiskaaren säännökset tuomarin esteellisyydestä ovat verraten vanhat ja asiallisestikin vanhentuneet. Asiallista vanhentuneisuutta osoittaa muun ohessa se, että voimassa olevat säännökset eivät aina anna selkeää vastausta tuomarin esteellisyydestä siihen yhteisöön nähden, johon hänellä tai hänen läheisellään on yhteys. Säännöksen iästä huolimatta viime aikoina on esiintynyt enemmän tulkintaongelmia kysymyksissä ja väitteissä syyttäjän esteellisyydestä kuin tuomarin esteellisyydestä kuunaan. Kun vastauksia syyttäjän esteellisyyteen on usein haettu analogisen tulkinnan kautta tuomariesteellisyydestä, ongelma ei suinkaan ole helpottunut tai helpottumassa, pikemminkin päinvastoin. Kun otetaan huomioon esimerkiksi se, että eräissä tapauksissa syyttäjä toimii varsin tiiviissä yhteistyössä esitutkintaviranomaisen kanssa ja ottaa kenties kantaa asiaan jo esitutkinnan vaiheessa, tuomarin esteellisyydestä annetut säännökset soveltuvat nyt ja varsinkin tämän lakiesityksen

mahdollisen voimaantumisen jälkeen entistä huommin syyttäjään. Sen vuoksi lienee paikallaan kiirehtiä jo tässä yhteydessä hallitusta antamaan ajan tasalla oleva esitys syyttäjän esteellisyydestä, jos mahdollista tämän lain kanssa samanaikaisesti käsiteltäväksi.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

12) Hallituksen esitys laeiksi kuluttajansuojalain ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 79/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

13) Hallituksen esitys menettämisseuraamuksia koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 80/2000 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

¹ **Erkki Kanerva /sd:** Arvoisa puhemies! Käsiillä on neljännesvuosisadan vireillä olleen erikoislain kokonaisuudistuksen viimeisiä rippeitä. Kuten tiedetään, säännökset, joita nyt esitetään muutettavaksi, ovat vanhemmasta päästä viime vuosisadalta, tarkemmin vuodelta 89. Asiallisesti eri sisältöisiä rikokseen perustuvia menettämisseuraamuksia on rikoslain ohella muissakin laeissa. On selvää, että tämä kokonaisuus ei voi olla johdonmukainen eikä yhtenäinen eikä ainkaan vanhemmilta osin vastaa nykypäivän vaatimuksia.

Voimassa oleva säännös on eräissä tapauksissa ehdottomasti liian kategorinen eikä jätä tuomioistuimille minkäänlaista liikkuma- tai harkin-

tatilaa. Kaavamaiset menettämisseuraamukset ovat joskus suorastaan huvittavia eivätkä ole omiaan lisäämään oikeudenkäynnin uskottavuutta. Tässä suhteessa uudistus on varsin tervetullut. Menettämisseuraamuksen suhde vahingonkorvaukseen ja vakuutusoikeyteen on myös syytä säädellä, niin kuin hallitus nyt esittää.

Lakiesitykseen sisältyvä todistustaakan kääntäminen syylliseksi epäillylle tai syytetyille on oikeuskäytännössämme uutta. Varsinkin suurissa talousrikoksissa ja niiden tuottaman hyödyn arvioimisessa ja menetettäväksi tuomitsemisessa on jo ainakin vuosikymmenen ajan perustellusti puhuttu ja ehdotettu todistustaakan kääntämismahdollisuutta. Siitä huolimatta se vaatii valiokunnassa ja aikanaan täällä salissakin varsin perusteellisen pohdiskelun. Kysymys on nimittäin muun muassa pohjoismaisen oikeusvaltion periaatteista ja oikeusturvan toteutumisesta.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

14) Hallituksen esitys rautatiekuljetuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 81/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan, jolle liikennevaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

15) Hallituksen esitys laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 82/2000 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Jouko Skinnari /sd:** Arvoisa puhemies! Ihan tästä asiasta, jossa hallitus esittää kuluja ja sijoituksista aiheutuvia menoja, ovat ne sitten Arvo-

paperikeskuksen tai Euroclearyn menoja ja henkilöstömenoja, Valtion eläkerahaston maksettavaksi. Tämä heikentää tietysti omalta osaltaan markkamäärällä, jota hallitus ei ole arvioinut, näiden rahastojen varoja, jotka vuoden 99 lopussa näyttävät olleen 16,9 miljardia markkaa. Tämä vajehan Valtion eläkerahaston osalta on lähes 300 miljardia eli puolitoista kertaa valtion budjetti. Tämä on tietysti iso asia. Toki muissakin, niin kunnallisen eläkevakuutuksen kuin yksityisen sektorinkin rahastoissa on vajetta, sekin on totta, mutta tämä on kaikista vajauksellisin. Tässä mielessä olisi tärkeätä, että valtiovarainvaliokunta, kun tämä rahasto on saatu aikaiseksi, seuraa tarkoin sitä, että kun suuret ikäluokat pääsevät eläkkeelle, nämä rahastot todella riittäisivät, etteivät ne tule valtion budjetin rasitteeksi sillä tavoin ja niin suuresti, että se aiheuttaisi epätasapainoa muutenkin tiukkaan valtion talousarvioon.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Suuren valiokunnan puheenjohtaja

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että suuri valiokunta on tänään pitämässään kokouksessa valinnut puheenjohtajakseen ed. Matti Vanhasen.

16) Hallituksen esitys laiksi tuloverolain 69 ja 71 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 83/2000 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Kari Uotila /vas:** Arvoisa herra puhemies! Ihan muutamalla sanalla täältä paikaltani. Ensimmäkin kauan on jo odotettu parannuksia yleis-

hyödyllisten yhteisöjen, erityisesti urheiluseurojen toiminnassa mukana olevien ihmisten vero-kohteluun. Tässä yhteydessä hallitus on yhdistänyt tähän toisen asian, joka koskee sairaan lapsen hoidon järjestämistä, josta täällä oli myös aiemmin esillä ed. Sjöblomin tekemä lakialoite. Tämän lakialoitteen pohjalta hyvin pitkälti VM on hyvin ripeästi valmistellut ensimmäisen ehdotuksen, ja siitä varmasti jatkossa puhuu ed. Sjöblom enemmän.

Tässä maassa on noin 110 000 yhdistysrekisterissä olevaa paikallisurheiluseuraa. Niissä liikkuu jäseniä todella paljon. Siellä tehdään erittäin arvokasta työtä valmentajien ja ohjaajien toimesta. Urheilijat, erotuomarit, koko tämä organisaatio joutuu matkustamaan ja liikkumaan. On ollut hyvin ristiriitaista ja epäoikeudenmukaista vero-kohtelua heidän osaltaan. Nyt tässä ne, jotka eivät ole työsuhteessa eli ovat vapaaehtoisuhteessa tällaisiin yhdistyksiin, pääsevät verovapautuksen piiriin. Se on hyvä asia. Varmasti kritiikkiä myös valiokuntakäsittelyn aikana tulee, kun puhutaan 6 000 markan vuosittaisesta kattorajasta tai kymmenen päivän päivärahaoikeudesta verotomana. Pidän erittäin tärkeänä, että tämä kesätauon jälkeen mahdollisimman nopeasti valmisteltaisiin valiokunnassa ja pystyttäisiin tämän esityksen mukaan saamaan voimaa vuoden 2001 verotusta koskien. Toivottavaa olisi ollut, että nopeamminkin tätä olisi pystytty soveltamaan, mutta käytännössä tämän toisen lakiehdotuksen osalta kai vuosi 2001 on se ainoa mahdollinen kohta. Toivon tälle hyvälle ehdotukselle pikaista ja asiallista käsittelyä valtiovarainvaliokunnassa.

2 Lauri Kähkönen /sd: Arvoisa puhemies! Mitä ed. Uotila totesi yleishyödyllisten yhdistysten hyväksi tehdystä työstä ja matkakulujen korvauksista, niin yhdyin hänen puheenvuoroonsa.

Sitten muutama sana siitä, että kun työntekijän lapsi sairastuu ja työnantajan toimesta järjestetään lapsenhoito, niin tämä on katsottu veronalaiseksi eduksi. Nyt tähän on tulossa muutos, todella kaivattu muutos. Harva haluaa maksaa siitä, että pääsisi töihin, kun lapsi sairastuu ja siitä joutuu vielä maksamaan, kun toinen vaihtoehto olisi olla kotona täydellä palkalla kolme päivää maksimissaan. Työnantajan on myös monesti mahdotonta saada pätevää sijaista hyvin lyhyeksi ajaksi nopealla, tosiaan hälytysajalla. Toisaalta olisi luonnollista ja ehkä paras vaihtoehto, että vanhemmat vuorottelisivat, tekisivät hoidon,

mutta työ voi olla sellainenkin, että jos työntekijä jää kotiin, siitä aiheutuu hänelle ylitöitä. Toisaalta lähisukulaisten etsiminen myös on erittäin vaikeaa, välttämättä ei heitä kaikilta paikkakunnilta löydy. Palkallisen työn aikana tehty työ kotona, hoitajan tekemä työ, ei ole työntekijätuloa, se on yritykselle menoa. Tästä on erilaisia tulkintoja, muun muassa Uudenmaan läänin veroviraston ja lääninoikeuden.

Nyt toivottavasti tämä laki etenee nopeasti ja yhtenäistää käytännön. Totean vielä lopuksi, että todella tämän kautta tulee hyvin paljon uusia työpaikkoja. Näitä firmoja on jo tämän asian ympärillä, ja tämä on nykyaikaa, että työnantaja voi järjestää sairaan lapsen hoidon kotona, mikäli myös vanhemmat haluavat niin.

3 Matti Saarinen /sd: Arvoisa herra puhemies! Minäkin yhdyin hallituksen esityksen kehujiin. Tämä selventää sitä epäloogista tilaa, joka on koskenut sekä sairaan lapsen hoitotilannetta että talkooväen matkakustannuksia. On ollut kovin epäloogista suorastaan ja epäreilua, että verottaja on voinut iskeä kyntensä tilanteisiin, joissa yhteiskunta saa jo vapaaehtoisen työvoiman maksutta käyttöönsä ja sen työn tulokset. Semmoisessa tilanteessa aiheutuneet matkakustannukset on tuloutettu talkootyön tekijälle verollisena tulona. Tämä korjaa kahta epäoikeudenmukaista tilannetta merkittävällä tavalla, ja kun tähän kaikkien liittyy vielä se, että valtion kannalta fiskaalisia vaikutuksia ei ole, ei valtio tässä menetä verotuloja juuri lainkaan, tämä vain selventää oikeustilaa ja antaa sinne talkookentille myöskin sen tunnetilan, että voidaan hyvällä omallatunnonlla maksaa kulukorvauksia, kun on tietyt toimivat pelisäännöt.

Tämä on osittain vielä, voisiko sanoa, vasta ensimmäinen askel, tällä tiellä. Tämä on hyvä askel ja oikeaan suuntaan, mutta olisi varmaan järkevää ja tarpeen siltä osin kuin tähän liittyy näitä rajoituksia, joihin ed. Uotila jo asiantuntevasti viittasi, liittyen 10 päivärahaan ja 6 000 markan kattoon, ja kun tämä on verovelvolliskohtainen eikä maksajakohtainen, että tähän järjestettäisiin toimiva seuranta ja asiaan palattaisiin, jos tämä ei hallituksen esityksen pohjalta toimi.

4 Juhani Sjöblom /kok: Arvoisa puhemies! Itse haluan kiittää myös hallitusta ripeästä toiminnasta tämän esityksen osalta. Tuloverolain 69 §:n muutosesitys on osoitus siitä, että hallituk-

nessa kuunnellaan herkällä korvalla työelämän muutoksia ja pyritään vastaamaan niihin. Työehtosopimuksessa on yleisesti mainittu työntekijän oikeudesta jäädä kotiin hoitamaan sairasta lastaan. Sopimukseen sisältyy usein oikeus palkalliseen vapaaseen kolmeksi neljäksi päiväksi. Joskus vain työtilanne on sellainen, että se ei ole mahdollista.

Joissain yrityksissä on nyt havaittu, että tilanetta voidaan helpottaa palkkaamalla apua kotiin, jolloin kaikki olisivat tyytyväisiä. On huomattava, että lakiehdotus antaa mahdollisuuden. Se ei siirrä vastuuta lastenhoidosta kenellekään ulkopuoliselle eikä pakota työntekijää töihin. Tässä asiassa varmasti järjen käyttö on sallittu. Etua käytetään aivan varmasti vain silloin, kun muita vaihtoehtoja ei ole. Toivon, että valiokunta käsittelee tämän pikaisesti ja siitä syystä, että niin työntekijät kuin yritykset, erityisesti tietyn tyypiset yritykset odottavat tätä lakia.

5 Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk: Arvoisa puhemies! Siihen osaan hallituksen esitystä, joka koskettaa yleishyödyllisiä yhteisöjä ja matkakorvauskustannusasiaa, en halua puuttua vaan pidän sitä hyvänä. Sen sijaan toinen osa, joka antaa työnantajalle hänen järjestämänsä sairaalan lapsen tilapäisen hoidon osalta etua, on sellainen muutos nykyiseen käytäntöön, josta haluaisin hiukan puhua. Tiedän sen, että on tavattoman paljon Suomessa naisia, jotka haluaisivat yhteiskunnalta, hallitukselta, eduskunnalta toisenkinlaisia vaihtoehtoja käytettäväksi, ja sen takia haluan puhua hiukan pidempään.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan aivan oikein, että tällaiset järjestelyt ovat alkaneet yleistyä, joissa työnantaja järjestää lapselle ulkopuolisen hoitajan sen takia, että haluaa pitää työntekijänsä joka ikinen päivä ja vähän enemmänkin työpaikallaan. Perusteluissa niin ikään todetaan, että laki koskisi erityisesti korkeasti koulutettuja erityisasiantuntijoita, spesiaali-ihmisiä. Sitten todetaan mielestäni myös ihan oikein, että tämä kysyntä tulisi olemaan naisvaltaisilla aloilla. Minusta tärkeä havainto hallituksen perusteluissa on se, että tunnustetaan suomalaisessa yhteiskunnassa se tosiasia, että perheessä edelleenkin äiti on useimmiten vanhemmista se, joka käytännössä jää sairastunutta lasta hoitamaan. Silloin kun lapsi on sairas, hän tarvitsee vierellensä ja ympärilleen erityisen turvallista hoitoa.

Minusta tämä lakiesitys on todellakin suuntaantava, enkä sillä tavalla kehuisi sitä kuin täällä, onneksi pääasiallisesti mieskansanedustajat ovat tähän saakka hallituksen esitystä yleisesti kehuneet ja todenneet, että tämä on hyvin moderni ja kannatettava lakiesitys. Suomalainen nainenhan on moderni ja hyvin edistysellinen ollut jo pitkään. Mutta meillä naisilla on eräs erityispiirre verrattuna monien muiden maiden naisiin, ja se on se, että osallemme lankeaa monia muita maita vahvemmin niin sanottu kaksinkertaisen taakan paine. Traditiot velvoittavat meitä korkeasti koulutettujakin hyvään kodinhoitoon, täysipainoiseen huolehtimiseen niin lapsista kuin asuinympäristöstäkin ja sitten tietenkin olemaan hyviä ja erinomaisia työpaikoilla.

Nykyinen työelämä velvoittaa jatkuvasti siinä mukana olevilta naisilta enemmän ja enemmän. Ajan henki on se, että varsinkin nuorten ja koulutettujen naisten parissa työelämä näyttää ajavan ohi painoarvoltaan monista koti- ja perheasioista, ja tämä näkyy muun muassa siinä aivan selvästi tilastoista, että lasten hankkimista lykätään ja lykätään. Tiedämme, että tällä hetkellä alle 30-vuotiaista naisista jopa 40 prosenttia on lapsettomia ja alle puolet suomalaisista perheistä on enää lapsiperheitä. Moni sanoo avoimesti kokevansa, etteivät lasten hankkiminen ja siitä vääjäämättä myös seuraava uudenlainen vastuu kodinhoidosta kovin helposti sovi tai niitä ei voi sovittaa työelämän vaateiden kanssa.

Sosiologian professori Riitta Jallinoja on tutkinut ja tutkii parhaillaan modernien naisten työssäkäyntiä ja siihen liittyviä ongelmia, ja hänen tutkimuksensa kyllä tukee tämän lakiesityksen perusteluja siten, että näyttäisi siltä, että suomalainen nainen on vaihtamassa kodin työpaikkaan. Työympäristön pitää olla siten hyvin viihtyisiä, koska siellä pitää olla ylitöissä, ja Akava-han on selvittänyt, että enemmän kuin kaksi kolmesta tekee ylitöitä viikoittain ja keskimäärin 7 tuntia viikossa elikkä noin yhden ylimääräisen työpäivän. Siinä perheellisyys ja pienet lapset eivät ole vaikuttavana tekijänä. Nimittäin alle kouluikäisten lasten äideistä noin 70 prosenttia tekee ylitöitä ainakin viisi tuntia viikossa. Käsitteet ovat myöskin sekoittumassa ja niin ikään arvojärjestys on alkanut kääntyä pääläelleen silloin, kun työntekijä on valmis rehkimään ja tinkimään kaikesta muusta tavoitellakseen omaa menestystään ja menestystä nimenomaan työpaikoilla. Saavutetun työpaikan pitämisen ja uralla etene-

misen paineiden vuoksi monet nuoret naiset eivät ole oikein halukkaita perustamaan perhettä.

Näin aivan selvästi näissä tutkimuksissa todetaan, ja sen takia mielestäni hallituksen olisi pitänyt löytää monia muita keinoja auttaa suomalaisia naisia kuin tämä, mikä nyt on esillä. Tärkeänä pitäisin sitä, että kotitöitä voitaisiin jakaa myöskin ulkopuolisille järkevällä tavalla. Tämän suuntaista lakiesitystä on odotettu täällä, mutta sitä ei vain hallitukselta ole tullut.

Toinen vaikuttamisen kanava olisi se, että muutettaisiin työelämän rakenteita, ja sitten kotihoitoa pitäisi tukea ihan toisella tavalla kuin tällä hetkellä tapahtuu. Yhteiskunnan on taloudellisesti mahdollistettava lähivuosina äidille kotona oleminen pienten lasten kanssa, jos näin halutaan valita, ja päätös ei saa olla rahan sanelemien pakkojen tulos. Tiedämme, että kotihoidon tuen käyttöjaksot ovat viime vuosina lyhentyneet, ja se johtuu pelkästään siitä, senkin tiedämme, että tuki on jatkuvasti heikentynyt.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on todellakin sellainen, että en tietenkään voi tätä vastustaa siinä mielessä, että pidän tätä kyllä yhtenä vaihtoehtona, mutta halusin puheenvuoroni käyttää ensisijaisesti sen takia, että olisin toivonut ja toivoisin hallitukselta monia muita hyvin odotettuja keinoja auttaa perheitä ja koteja, auttaa työssäkäviviä naisia niin, että lopulta tulisi lapsen etu enemmän huomioiduksi kuin tällä hetkellä. Minua monien muiden kanssa harmittaa se, että tänään kukaan ei puhu, kun työelämän kysymyksistä käymme keskustelua, siitä, mikä on lapsen etu, vaan puhutaan työnantajan edusta ja puhutaan taloudellisista, yhteiskunnallisista eduista, mutta lapsen edusta näissä keskusteluissa ei kukaan kannu huolta.

Haluan muistuttaa siitä, että kun vuosi sitten kävimme vaaleja, niin silloin oli esillä muun muassa pienten lasten vanhempien työajan lyhentäminen ja kaikki kuusi suurinta puoluetta lupasivat hyvin nopeasti toimia tämän asian puolesta. Keskustelun silloin kirjoitti Väestöliiton perhebarometri, jossa 40 prosenttia vanhemmista ilmoitti kokevansa, että aika ei riitä sekä perheelle että työlle. Vuosi on kulunut näistä puheista eikä eduskunnassa ole tehty tämän asian eteen mitään, vaikka kaikkien kuuden puolueen johto oli sitä mieltä silloin, että nopeasti tässä tullaan toimimaan. Sen sijaan hallitus on valmistellut aivan päinvastaisen esityksen, esityksen, joka

osoittaa minusta erinomaisen selkeällä tavalla piittaamattomuutta perhearvoista ja asettaa muut kuin perhearvot etusijalle.

Kuitenkin kysyn, mikä on nuorelle äidille lopulta tärkeämpää, työ vai lapset. Näitä asioita on ikävä asettaa vierekkäin kilpailemaan, mutta sellaisessa tilanteessa, kun lapsi sairastuu, valinta on tehtävä. Sen jokainen äiti ainakin tietää, ja silloin mielestäni ehdottomasti olisi parasta se, että yhteiskunta olisi laatinut sellaisen lainsäädännön, joka tukisi sitä mahdollisuutta, että niin matalasti kuin korkeastikin koulutetut äidit voisivat hyvällä omallatunnonlla olla hoitamassa lapsiaan vaiheessa, jossa nämä eniten äitiä tarvitsevat.

6 Seppo Lahtela /kesk: Arvoisa herra puhemies! Oli ilolla kuunneltava ed. Isohookana-Asunmaan, uskaltaisin sanoa, pikkuisen runsasta vuodatusta siitä, kuinka naisten asema on tässä yhteiskunnassa tärkeä. Mielestäni tässä on hyvä todeta se, että edesmennyt tätini sanoi, että ei niin huonoa naista, ettei se yhtä miestä elätä. Sellaisenaan tulee mieleen, että naisten urakehitys menee kaiken muun edelle ja normaalit perhearvot ja äidin vaistot pyritään siinä syrjäyttämään ja sivuun jättämään. Pidän hyvänä hallituksen esitystä, että näin on voitu tähän asiaan ottaa ja että työnantaja voi pitää korvaamattoman johtajanaisen siellä työpaikalla ja korvata lastenhoitajalle tämän kotona niin, ettei synny sellaista korvaamatonta reserviä, ettei tämä tärkeässä virkatehtävässä oleva äiti voisi jatkaa työtänsä, vaikka lapsi sairastuukin.

Esitystä pidän hyvänä, mutta kaiken kaikkiaan ehkä tämän toivon mukaan saisi myöskin valiokuntakäsittelyssä semmoista sisältöä, että kotihoitokysymys, mitä ed. Isohookana-Asunmaan sivusi, tulisi paremmin hoidettua ja tehtyä ja olisi semmoinen muoto, että lapset hoidettaisiin kotona ja kotiapulaisen palkkaaminen ja asian hoitaminen myöskin verotuksellisesti tehtäisiin kannattavaksi.

Mitä tulee yleishyödyllisten järjestöjen matkustannusten korvaamiseen, kun tässä todetaan, että olisi enintään 10 kertaa ja enintään 6 000 markkaa, epäilen, että tästä vain muodostuu ehkä ajan myötä semmoinen käsittely, että tulee semmoinen tapa, että tämä täytetään jokaisen kohdalta ja tarkoituksenmukaisuus saattaakin jäädä syrjään. Toivon, että tähän kiinnitetään valiokuntakäsittelyssä huomiota.

⁷ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Teeke mieli yhtyä ed. Isohookana-Asunmaan esittämiin ajatuksiin kuten myös muun muassa ed. Saarisen esille tuomaan ajatukseen siitä, että on hyvä, että tällainen vapaaehtoinen talkootyö, jota muun muassa urheiluseuroissa ja muissa järjestötoiminnoissa tehdään, jos siitä annetaan kulukorvausta, saadaan edes tiettyyn rajaan asti verovapaaksi. Tämä on hyvin kannatettava asia, josta on ollut jo pitkään puhetta. Tässä on hyvä hallituksen esitys. Samoin ne perhekysymykset, mitä ed. Tytti Isohookana-Asunmaa toi esille, ovat hyvin tärkeitä. Toisen sukupuolen edustajana, siis miehenä, kannatan lämpimästi näitä perheen äitien ja perheitten parhaaksi esitettyjä näkökohtia.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Uosukainen.

⁸ **Eero Akaan-Penttilä /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Sairaalan lapsen hoitoedun verotuksesta saisi hyvän perhepoliittisen keskustelun aikaan. Yritän sanoa vain oman mielipiteeni aika lyhyesti.

Ensinnäkin hallituksen esitys on luonnollisesti aivan oikean suuntainen uudistus ajatellen työnantajan ja työntekijän välisiä monia harmejä, kunhan se vain pitää sisällään sitten vapaaehtoisuutta päättää molemmin päin, miten sairas lapsi hoidetaan.

Pyysin puheenvuoron lähinnä sen takia, että kun tätä lakia nyt eteenpäin viedään, valmistellaan ja täällä puhutaan, sietäisi muistaa myöskin, mikä vaikutus yleensä lapseen on sillä, että häntä hoitaa vieras ihminen päivän jossain ja vieras ihminen loppupäivän jossain muualla. Tähän ovat valiokuntakuulemisissa eräät asiantuntijat alkaneet kiinnittää oikein selvää huomiota. Jos käy vielä niin, että lapsi sairastuu ja silloinkin hyvin halukkaasti haetaan siihen aina vieras, sinänsä ammattitaitoinen ihminen, asiantilasta hoitamaan, ei se välttämättä hyvä lapsen kehitykselle ole. Haluaisin, että tämä erityisesti muistetaan.

Sitten hoitajaksotermistä ja samasta sairaustapauksesta sanoisin vielä loppuun lyhyesti, että se vaatisi ehkä hivenen täsmentämistä. Tässä sanotaan selvästi 3—4 päivän hoitajakso, mutta mitä

tarkoittaa "sama sairaustapaus"? Se mahdollisesti ei ole aivan selvä asia. Lapsella on paljon tulehduksia, jotka uusivat esimerkiksi viikon tai kahden viikon välein, ja siinä on muutama terve päivä välissä. Miten niissä tilanteissa lasketaan nämä päivät? Miten näitä voidaan pilkkoa jne., kun yleensä on saman suuntaisesta sairaudesta kysymys?

⁹ **Rakel Hiltunen /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiehdotus sopii myös naisten kiihtäväksi, arvoisat läsnäolijat.

Ed. Isohookana-Asunmaa luonnehti hyvin ansiokkaalla tavalla naisen sukkulointia työelämän ja perhe-elämän ristiaallokoissa. Toisaalta hänen puheenvuoronsa jälkeen on viitattu äidin oikeuteen jäädä hoitamaan kotona sairasta lastaan. Lakiehdotus ei nähdäkseni pidä sisällään tämän oikeuden ulottamista vain perheiden äiteihin. Me tiedämme kaikki, että tänä päivänä etenkin nuorissa perheissä perheen isä joutuu aivan samanaisten valintatilanteiden eteen arkielämässä lapsen sairastumisen johdosta.

Puheenvuoroni pyysin yhden evästyksen vuoksi. Meitä on paljon täällä myös kunnallisia päättäjiä eduskunnassa. Toivon, että lain jatkovalmisteluissa kuullaan asiantuntijoina kuntien edustajia. Olisi hienoa tämän lain suomin mahdollisuuksin nähdä myös kunnissa toteutettavan tätä mahdollisuutta julkisella sektorilla työssä olevien oikeuteen jäädä hoitamaan lasta siten, että varallaolojärjestelmä syntyisi.

¹⁰ **Juhani Sjöblom /kok:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys antaa yhden mahdollisuuden sairaalan lapsen hoitamiseen kotona turvallisessa ympäristössä. Tämä ei sulje muita mahdollisuuksia pois. Tämä ei siirrä hoitovastuuta kenellekään ulkopuoliselle. Uskon, että tämä esitys on myös lasten etu. Tämä lakiesitys on tarkoitettu sairaalan lapsen vanhemmille, ei vain äidille vaan vanhemmille.

¹¹ **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Toivottavasti valiokuntakäsittelyssä myöskin tässä asiassa huomioidaan se, miten järjestetään tämä järjestelmä, onko se, niin kuin ed. R. Hiltunen totesi, kuntien tehtävä ja mahdollisuus ja onko kunnilla valmiudet se toteuttaa vai onko niin, että yrityksiin on mahdollisuus jo luoda tällainen reservi, mikä hoitaa näitä hoitotehtä-

viä siinä vaiheessa, kun tällainen asia tulee esille.

Toivoisin, että kun nyt hyvät ainekset on olemassa, myöskin syksyn aikana eduskunta kävisi laajemman perhepoliittisen keskustelun, missä otettaisiin myöskin yritys-elämän näkemykset huomioon, miten tätä yhteiskuntaa eteenpäin vietään ja kuinka meillä tulevaisuuden nuoriso kasvaa niin, että se olisi myöskin osallistuva ja tässä asiassa mukana oleva eikä sitä pompoteltaisi, niin kuin ed. Sjöblom sanoi, paikasta toiseen.

¹² **Juhani Sjöblom /kok:** Arvoisa puhemies! Tällaisia yrityksiä, jotka tuottavat hoitopalveluja, on jo olemassa. Muutamissa yrityksissä on jo huolimatta siitä, että veroasiaa ei ole käsitelty vielä, toiminnassa sellainen järjestely, että heillä on tietyt turvalliset ihmiset, jotka ovat puhelinsoitosta valmiit lähtemään työntekijän kotiin autamaan sairaan lapsen hoidossa.

¹³ **Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk:** Puhemies! Haluaisin vain huomauttaa siitä, että käytännössä perheessä ja kodissa tilanne ei ole niin yksinkertainen, että jos lapsi sairastuu, aamulla soitetaan vain jonnekin ja sinne joku ihminen tulee. Kaikki me, joilla on ja on ollut pieniä lapsia, tiedämme sen, miten lapsi sairaana suhtautuu täysin outoon ihmiseen, joka tulee taloon hoitamaan. Tämä asia on tehty käydyssä keskustelussa liian yksinkertaiseksi ja viestii juuri sitä, että nyt halutaan vain ensisijaisesti tukea sellaista kehitystä, että ihmisten pitäisi olla mahdollisimman paljon työpaikoilla töissä eikä sitten ottaa muita asioita huomioon.

Haluaisin vielä kerran painottaa sitä, että tämän talon, jos minkään, pitäisi sillä tavalla arvot panna kohdalleen, että vaaditaan ensisijaisena ratkaisuna sitä, että isä tai äiti voi hoitaa lastaan kotona silloin, kun lapsi vanhempaa aivan varmasti eniten tarvitsee, ja myöskin ylipäänsä, kun hän on pieni. Silloin pitäisi lyhennettyjä työaikoja, kotihoitoa tukea, hoitovapaajärjestelmää jne. tukea aivan toisessa mittakaavassa kuin viime aikoina olemme tehneet.

¹⁴ **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä tietysti ei ole tulevaisuutta menneisyyteen olemassa, mutta tulee aina mieleen vanhan ajan suurperheet, missä samassa taloudessa asui monta sukupolvea, jolloin hoito oli aina järjestetty ja mahdollista. Pitää löytää uusia raken-

teita ja mahdollisuuksia mielestäni. Tämä esitys on varmaan yksi avaus myöskin tulevaisuuden mahdollisuuksiin tässä asiassa.

¹⁵ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa puhemies! Ed. Isohookana-Asunmaa kiinnitti tärkeään asiaan huomiota, siihen että työpaikat olisivat sellaisia, että ne mahdollistaisivat omalta osaltaan myös sen, että vanhempi, jonka lapsi on sairastunut, voi jäädä myös työstä sinä päivänä pois, ettei ikään kuin pakonomaisesti sinne mennä, koska muuten ei tulla toimeen. Tällaisia työpaikkoja ovat muun muassa julkisella sektorilla sairaalat ja terveyskeskukset, joihin julkisen mielipiteen pitäisi vaikuttaa. Siellä pitäisi olla sijaiset, sairaalomasijaiset, lomittajat — niin kutsuttu poolihenkilöstö, arvoisa puhemies — joita voitaisiin tarpeen mukaan käyttää. Tästä on luovuttu viime vuosina. Se lisää nimenomaan paineita siihen, että lapselle etsitään jokin varsin keinotekoinen tapa hänen sairastuessaan hänen hoitamisekseen eikä näin ollen sitten parasta mahdollisuutta, että vanhempi jäisi kotiin hoitamaan. Tämä on monien sairaaloiden ja julkisen terveydenhoidon ongelma nykyään.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

17) Hallituksen esitys Venäjän kanssa tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen ja sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 84/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

18) Hallituksen esitys vesihuoltolainsäädännön uudistamiseksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 85/2000 vp

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

¹ **Christina Gestrin /r:** Värderade talman! Målet för reformen av lagstiftningen om vattenförsörjning och avlopp är att trygga vattentjänsterna, så att alla skall ha tillgång till tillräckligt med hygieniskt hushållsvatten samt till sådant avledande och sådan rening av avloppsvatten som är lämpliga med avseende på miljö- och hälsoskyddet. Det ena målet med ändringen är att klargöra vilka kommunens uppgifter är och vilka skyldigheter ett bolag som eventuellt har hand om vattenförsörjningen eller avloppsvattnet har. Det andra huvudmålet med lagförslaget är att förbättra tillgången till vattentjänster i de tätorts- och glesbygdsområden, som ligger utanför vatten- och avloppsvärkens nuvarande verksamhetsområden och där vattenförsörjningen och avloppsnätet för närvarande inte står på en tillfredsställande nivå.

Enligt lagändringen blir kommunen skyldig att allmänt utveckla vattentjänsterna, medan vattenverket skall sköta vattentjänsterna i sitt verksamhetsområde. Det finns skäl att förbättra hanteringen av avloppsvatten från hushåll och fastigheter. Fortfarande finns det 200 000 invånare i tätorter som inte omfattas av avloppsvärkets ledningsnät. Omkring 600 000 invånare bor i glesbygden i fastigheter, vilkas avloppshantering är bristfällig på ett eller annat sätt. Utöver detta finns det tiotusentals fritidsbostäder som saknar fungerande avloppshanteringssystem.

I regeringens vattenvårdsprogram, som sträcker sig fram till 2005 och som godkändes av regeringen 1998, ställdes inte heller stora utsikter för att utsläppen från glesbygdsbosättningen skulle fås ner. Ändå är det klart att alla belastningskällor måste ses över för att minska på de miljöproblem som utsläppen av näringsämnen för mig sig. Övergödningen av både sjöarna och havet är en allvarlig miljöolägenhet.

Ymparistöministerien laimassa toimenpideohjelmassa vesiensuojelusta vuoteen 2005 todetaan, että kuormitusta voidaan vähentää laajentamalla yleistä viemäriverkkoa tai kiinteistöjen yhteisiä viemäreitä haja-asutusalueilla, rakentamalla uusia tehokkaita kiinteistökohtaisia tai kiinteistöjen yhteisiä puhdistuslaitteita, uudenaikaistamalla vanhoja, huonokuntoisia ja heikosti toimivia puhdistuslaitteita sekä ottamalla käyttöön vähän kuormitusta aiheuttavia jätevesitek-

niikoita. Nämä mahdollisuudet ovat siis olemassa, mutta jotta ne toteutuisivat, on kuntien aktiivisesti tehtävä työtä päästöjen vähentämiseksi. Suuri ongelma on, että kunnilla on mahdollisuus rakentaa kunnallinen vesihuolto tarvitsematta samanaikaisesti rakentaa viemäriverkoston. Lakiesityksessä todetaan nyt myös, että alueiden, joille tulee jakeluverkosto, ei välttämättä tarvitse olla samat, joille rakennetaan viemäriverkosto.

Ruotsalaisen kansanpuolueen Itämeri-ohjelmassa lähemme siitä, että tavoitteena pitää olla, että kunnallinen viemäriverkosto ja veden puhdistaminen laajennetaan sinne, missä kunnallinen vesihuolto otetaan käyttöön. Lainmuutoksen taloudellisten seurausten ei arvioida olevan huomattavia, vaikka kunnan vastuuta vesihuollon kehittämiseksi nyt lisätään. Toisin sanoen muutoksella ei oleteta olevan suurta vaikutusta. Valtio ja Euroopan yhteisö tukevat uusinvestointeja vesi- ja viemärihuoltoon. Olisi tärkeätä, että kuntien panostukset tosiasiallisesti lisääntyisivät tämän lain myötä. Koska investoinnit tulevat kalliiksi kiinteistönomistajille, on myös tärkeää, että kunnat tukevat niitä kiinteistönomistajia, jotka omaloitteisesti parantavat kiinteistön jätevesien käsittelyä.

De ekonomiska verkningarna av lagändringen beräknas inte bli betydande, trots att kommunens ansvar för att förbättra vattenförsörjningen nu skärps. Med andra ord räknar man inte med att så mycket nytt trots allt nu skall ske. Nyinvesteringar som gäller vattenförsörjning och avlopp stöds av staten och Europeiska gemenskapen, och det skulle vara viktigt att kommunernas aktivitet genom denna lag de facto skulle öka. Eftersom investeringar är kostsamma för fastighetsägarna är det också viktigt att kommunerna stöder de fastighetsägare som på eget initiativ förbättrar hanteringen av fastigheternas avloppsvatten.

² **Pentti Tiisanen /vas:** Rouva puhemies! Asia menee siis eduskunnan lähettämänä ympäristövaliokuntaan. Ed. Gestrin käytti hyvän puheenvuoron. Hän on myös ympäristövaliokunnan jäsen.

Omalta puoleltani totean, että ympäristövaliokunta varmaankin löytää mahdollisuuden myös paneutua niihin ongelmiin, jotka toisaalta liittyvät EU:n lainsäädäntöön ja siellä oleviin esimerkiksi fluorin enimmäispitoisuuksiin, mikä taas kohtaantuu Suomessa tekopohjavesivalmista-

moissa. Muun muassa Kymenlaaksossa ylitetään EU:n normit fluorin osalta varsin monasti ja monella pohjavesialueella ja tekopohjavesilaitosten tuotannossa.

Toisaalta haja-asutusalueen vesihuollon ja jätevesiongelman ratkaiseminen on asia, joka vaatisi myös hiukan pitempää miettimistä, syvempää asian tarkastelua. Kaikkia kesäloma-asutuksia ei toki pidä eikä voidakaan liittää tavanomaiseen jätevesihuoltoverkostoon, ja kuivakäymälöiden ja muiden huomioiminen myös tämän asian kohdalla on mielestäni perusteltua.

³ **Hannu Aho /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ymmärtääkseni lakiesityksellä tavoitellaan taa-jempaa asutusta, jonne pyritään saamaan kunnallinen jätevesihuolto. En näkisi, jos sain oikean käsityksen ed. Gestrinin puheesta, että ne ympäritäisiin yhteen niin, minne kunnallinen vesihuolto, puhdas vesi, viedään, sinne pyrittäisiin myös jäteputkia viemään. Käytännössä tämä ei minusta pelaa, ja se on kustannussyistä sula mahdotto-muus.

Mutta varmasti meidän kaikkien tavoitteena pitää olla sen, että jätehuolto pitää asianmukaisesti hoitaa. Siinä vaadittaisiin varmasti vähän lisätutkimusta, johon ed. Tiusanen viittasi, miten loma-asutukset ym. pienempi käyttö pystytään hoitamaan. Nämä asiat pitää nähdä sillä tavalla suuruusluokittain, että kustannukset pysyvät kurissa ja järki kädessä.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

19) Hallituksen esitys laiksi satovahinkojen korvaamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 86/2000 vp

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Hannu Aho /kesk:** Arvoisa puhemies! Minusta satovahinkolakiesitys on ihan oikean suun-

tainen ja hyvä, kun tässä otetaan huomioon myös laadullisia vahinkoja, mitä viljelijöille tulee. Laadullisen satovahingon korvaaminen tällä hetkellä on ollut ainoastaan mahdollista siten, että on käytetty yleiskorvauksia. Kuitenkin laadulliset tappiot ovat monestikin hyvin mittavat ja aivan viljelijöistä johtumattomista syistä, eli luonto on arvaamaton ja sille meistä kukaan ei mahda mitään, ei eduskunnassa eikä viljelijöinä. Siinä mielessä on tarkoin harkittava, että pystyttäisiin ottamaan nämä huomioon oikeassa laajuudessa. Samoin on otettava huomioon tämä uusi EU-lainsäädäntö, joka antaa korvauksia toista kautta, mutta niin, että se ei tule ylimitoitettuna, koska aina on olemassa määrätty kustannukset, silloin kun viljelytoimintaa harjoitetaan, että pysytään oikeissa mittasuhteissa.

Minusta tässä on ihan oikean suuntainen esitys. Kunhan tämä harkiten tehdään, tämä varmasti vastaa niitä tavoitteita, mitä asetettiin.

² **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Jatkaen ed. H. Ahon puheenvuoroon voin pitää tätä erittäin hyvänä ja onnistuneena, ja periaatteiltaan, väittäisin, että tässä luodaan maaseutu- ja maalaisuskkoa ja sen tulevaisuutta vahvistetaan lain tasolla.

Kuitenkin toteaisin — kun täällä todetaan, että edellytyksenä korvauksen saamiselle on se, että edellisen vuoden lopussa viljelijä on alle 65-vuotias tai yli 18-vuotias — että tämä asia valiokuntakäsittelyssä selvitettäisiin, onko se loppuun saakka harkittu ja oikeudenmukainen olemassa, koska moni aktiiviviljelijä voi olla myös näitten arvojen ulkopuolella olemassa.

Samoin myös käsittelyssä olisi kiinnitettävä huomiota siihen, että korvaus lasketaan normisadon perusteella, jolloin tehokas, aktiivinen ja oikein toimeenpaneva viljelijä ikään kuin joutuu tästä kärsimään, ja sellainen viljelijä, joka tekee tätä ikään kuin vain normit täyttäen, saisi ikään kuin parempaa korvausta. Tämä asia tulisi myös tutkia ja selvittää. Näillä ajatuksilla toivon, että tämä etenee ja saa sellaisen statuksen, kuin tässä ilmeisesti tavoite on olemassa.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

20) Hallituksen esitys laeiksi raittiustyölain 3 ja 10 §:n ja toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 87/2000 vp

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

1 Eero Akaan-Penttilä /kok: Arvoisa puhemies! Ehdotuksessa raittiustyölain ja tupakoinnin vähentämisestä annetun lain muuttamisesta ei ole mitään moitittavaa siinä, että muutetaan neuvottelukuntaa ja yksi yhteinen käyttösuunnitelma tulee harkittavaksi.

Se, miten minun ajatukseni tässä kulkee ja minkä lyhyesti haluan sanoa, on se, että tässähän käsitellään tupakkaa ja päihteitä ja on ollut kysymys monivuotisesta lainsäädännöstä. Siitä huolimatta nämä asiat ovat, jos nyt vähän liioitellen sanoisi, hunningolla Suomessa. Tupakanpolto on tietyissä ryhmissä huomattavasti lisääntynyt, etenkin naisilla ja nuorison keskuudessa. Päihteiden käyttöhän on aivan tolkutonta meidän nuorisomme keskuudessa.

Jäin miettimään, miten tämä raittiustyölaki tässä nyt mahtaa toteutua. Mitä tuloksia se tuo? Siitä meidän pitäisi kantaa huolta eikä pelkää näistä neuvottelukunnista, puhumattakaan, arvoisa puhemies, huumeista. Sanaa huume koko esityksessä ei edes mainita. Minusta se on hyvin hälyttävää. Mahdollisesti se ei näiden lakien sisältöön luontevasti voi kuulua, mutta toivon, että valiokuntatyöskentelyssä näistä asioista voitaisiin jotain myöskin lausua.

2 Pentti Tiisanen /vas: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on tavallaan osa sitä kokonaisuutta, jossa myös tupakointi ja sen aiheuttamat terveyshaitat on huomioitu. Eduskuntahan on säätänyt tupakkalain, ja myöskin ravintoloissa tapahtuvaa tupakointia on rajoitettu sekä työntekijöiden että asiakkaiden parhaaksi. Kaiken kaikkiaan on siis edetty hyvällä tavalla.

Mikä koskee sekä alkoholin että tupakan kuluusta ja käyttöä ja niiden terveysvaikutuksia, niin myös Euroopan unionissa tällä hetkellä on asias-

sa menty eteenpäin ja varsin hyvällä tavalla. Tässä Suomen rooli on myös ollut aloitteellinen.

Lopuksi, arvoisa puhemies, ed. Akaan-Penttilän asiallisiin huomioihin: Senkin vielä haluan lisätä, että naisten keuhkosityöpätapaukset ovat lisääntyneet, kun keuhkosityöpätapaukset miehillä ovat vähentyneet. Tässä on selvä korrelaatio siihen suuntaan, miten paljon tupakointi on yleistynyt naisten keskuudessa. Miesten puolella siis jälleen hiukan vähentynt.

3 Lauri Oinonen /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tekee mieli yhtyä ed. Akaan-Penttilän ja myös ed. Tiisanen esille ottamiin ajatuksiin tämän asian kohdalla. Meilläähän raittiuskasvatus ja raittiustyö ovat tässä maassa jääneet vähän niin kuin lapsipuolen asemaan. Osaltaan erilaisissa uudelleenjärjestelyissä muun muassa kunnissa se on vesittynyt tai unohtunut, jotenka on hyvä, että tähän asiaan puututaan. Minä näkisin, että tässä olisi nimenomaan terveydelliseltä sektorilta katsoen hyvin aiheellista selvittää näitä asioita lisää. Koen, että asian esilläolo tässäkin muodossa on tavattoman hyvä asia.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

21) Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 67/2000 vp (Tero Mölsä /kesk ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

1 Seppo Lahtela /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on erinomaisen hyvä esitys, missä on monta nimeä takana. Väitän, että monta siitä myöskin puuttuu. Mutta vastaavan tyyppisessä aloitteessa, mikä täällä aikaisemmin on ollut olemassa ed. Bremerin tekemänä, ovat varmasti olleet ne loput nimet, mitkä tästä puuttuvat.

Mielestäni tämä asia puitiin aika perusteellisesti viimeksi käydyssä välikysymyskeskustelussa, mutta toivoisin, että tämä myös noteerat-

taisiin aloitteena niin, että varsinaisesti valtion varat, verotulot, säilyvät arvonlisäveron kautta tulevalla tuotolla, mistä todetaan, että raakaöljyn hinnannousun myötä palautuu 900 miljoonaa markkaa arvonlisäveroa valtion kassaan. Siltä osin tämä on tärkeä asia kaikille suomalaisille, erityisesti niille, jotka asuvat Helsingin rautatieasema-alueen ulkopuolella, siis kauempana. Tämä vaikuttaa kaikkeen liikkumiseen, perheiden ja ihmisten elämään, niin että tähän asiaan kaikissa tilanteissa olisi kiinnitettävä yhtenä yhteiskunnan kipukohtana todellista huomiota ja saatettava tämä asia jollakin lailla kansalaisia tyydyttävälle tasolle.

2 Pentti Tiusanen /vas: Arvoisa rouva puhemies! Polttoainesten valmistevero on varmaan kesäinen asia, ja pian edessä oleva hallituksen budjettiriihi on sellainen paikka, missä tätä asiaa voidaan puheillaan. Toisaalta olemme eläneet ne ajat ohitse, jolloin maaöljy on ollut halpaa. Sen tuotantokustannukset, etsimiskustannukset jne. jatkuvasti nousevat, ja näin ollen tietty periodi on ohitse ihmiskunnan teknologia-ajassa. Sen takia on hyvä varmistaa siihen tilanteeseen nyt pysyvästi ikään kuin sopeutua, että maaöljypohjaiset polttonesteet ovat kalliita. Se kannustakoon meitä vähentämään niiden käyttöä ja toisaalta etsimään uusia tekniikoita.

3 Hannu Aho /kesk: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on paljon puhuttu siitä, että pitää pystyä auttamaan niitä, joilla on pienet tulot. Minusta tässä on nyt lakiesitys, jolla voidaan nimenomaan auttaa pienituloisia. Se menee suoraan heidän kukkaroonsa se säästö, mitä tässä voidaan tehdä. Minusta tässä nyt mitataan se, löytyykö tästä talosta sitä todellista tahtoa, löytyykö hallitukselta tahtoa esittää alennuksia näille vai onko tämä niitä meidän juhlapuheitamme, joita me vain täällä puhumme.

4 Lauri Oinonen /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämän kevään ja kesän aikana on paljon puhuttu tästä asiasta. Nyt tehty lakialoite on hyvin kannatettava. Sillä tähdätään polttonesteiden valmisteveron alentamiseen. Tämä todella vaikuttaa, niin kuin tuotiin jo aiemmissa puheenvuoroissa esille, kansalaisten toimeentuloon, vähentäisi jokapäiväisen elämän menoja, jos tässä valmistevero voisi olla alempi. On totta tietysti

se, että kaikkia uusia ratkaisuja on energiankäytössä etsittävä, mutta vielä vuosikymmeniä ollaan ainakin liikenteen osalta sidoksissa juuri polttonesteisiin, ja juuri tällä on hyvin haitallinen ja inflatorinen vaikutus niin ihmiselle kuin koko kansantaloudelle, kun tuo vero on kohtuuttoman korkea.

5 Eero Akaan-Penttilä /kok: Arvoisa rouva puhemies! Minusta tämä lakialoite tulee hassuun aikaan. Tässä salissa käytiin tästä asiasta juuri iso, monen tunnin keskustelu, joka televisioitiinkin ympäri Suomea. Hallituspuolueen edustajana sanoisin, että sen keskustelun lopputuloksena tähän asiaan luvattiin palata syksyn budjettineuvottelujen yhteydessä. Minusta se riittää tässä vaiheessa tästä asiasta, joka sinänsä on vakava.

6 Mauri Salo /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Polttonesteiden hinnat ovat viime aikoina kohonneet erittäin korkeiksi. Siihen ovat osasyynä tietenkin Suomessa korkea valmistevero, kohonneet maailmanmarkkinahinnat ja euron ennätysmäisen alhainen vaihtokurssi.

Polttonesteiden hintojen korkeus johtaa ennen pitkää kuljetusalan yrittäjien toimintojen vaikeutumiseen. Yksityiset ihmiset joutuvat maksamaan jokapäiväisissä kulutusmenoissa entistä enemmän, työmatkakustannukset tulevat kalliimmiksi, ja kun meillä on Euroopan unionin keskitason yläpuolella oleva polttoaineverotus, esimerkiksi dieselveron kohdalla meillä on mahdollisuus sitä alentaa 33 penniä litralta, on perusteltua, että tässä tilanteessa siitä niin kauan tehdään esityksiä, kunnes hallitus ja eduskunta tähän asiaan yhtyvät, koska inflaatiokehitys, joka on tällä hetkellä erittäin kovassa, kiihtyvässä vauhdissa, on joltain osin saatava taitettua. Nimenomaan polttonesteiden hintojen selkeällä alentamisella on myös elinkustannusindeksiin merkittävä vaikutus. Näin ollen voitaisiin hillitä myös inflaatiokehitystä, eli tämä aloite on erittäin kannatettava ja toivottavasti johtaa hallituksen toimenpitein siihen, että meillä on jo syys— lokakuussa halvemmat polttonesteiden hinnat.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

22) Laki potilasvahinkolain 10 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 78/2000 vp (Hannu Aho /kesk)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Hannu Aho /kesk:** Arvoisa puhemies! Potilasvahinkolain 2 §:n mukaan potilaalla on oikeus saada korvausta henkilövahingosta, joka todennäköisesti on syntynyt potilaan tutkimus-, hoitotai muussa vastaavassa käsittelyssä taikka on hoidon laiminlyönti. Nyt on käytännössä ilmenyt, että korvauspäätöksen saaminen vie kohtuuttoman paljon aikaa, kun otetaan huomioon, että kuitenkin kaikki maksut on maksettava ajallaan tai ne tulevat korkojen kanssa perityiksi. On monesti kysymys hyvin pienillä tuloilla tai eläkkeillä elävistä ihmisistä. Keskimääräinen käsitelyaika vie tällä hetkellä noin kahdeksan kuukautta. Näitä vahinkoja on noin 7 000 per vuosi.

Kun tuli tietoon, että olen tehnyt tällaisen aloitteen, siitä on ollut erittäin runsaasti yhteydenottoja eri puolilta Suomea, joten se osoittaa kyllä, että tässä on todellista tarvetta.

Esitänkin tässä aloitteessa, että tässä rajattaisiin ratkaisu kolmeen kuukauteen, jolloin siitä, kun paperit ovat tulleet sisälle, kolmen kuukauden aikana pitää pystyä antamaan päätös asiasta. On asia erikseen, ollaanko tyytyväinen päätökseen. Se on valitusoikeuksien asia, mutta kertaalleen sen pitää olla käsiteltyä. Tätä mieltä ovat olleet useat lääkärit, joiden kanssa olen keskustellut. Esitän, että tämä menisi eteenpäin ja tulisi kolmen kuukauden rajaan tähän käsittelyyn.

² **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kun me nyt olemme vakaassa uskossa siitä, että valiokunta tämän perusteellisesti käsittelee ja kuntoon hoitaa, toivoisin, että tämän kolmen kuukauden rajan puitteissa myöskin pohditaisiin sellaista asiaa, miten kaikissa muissakin niissä asioissa, missä yksinäinen orpo ihminen tavallaan joutuu yhteiskunnan rattaitten sortamaksi, otettaisiin sellaiset rajat, että aina tämän pienen ihmisen etua katsoen tehtäisiin päätös, niin kuin aloitteessa todetaan, kolmen kuukauden aikana. Tyydyttääkö se saajaa vai ei, olisi

kuitenkin jokin takaraja olemassa. Toivon, että valiokunta, niin kuin sanoin, laajemmin pohtisi, mihin kaikkeen muuhunkin tätä asiaa tarvittaisiin. Toivon mukaan hallitus sitten ryhtyisi toimenpiteisiin, että pienen ja sorretun ihmisen asema tässä yhteiskunnassa muuttuisi paremmaksi.

³ **Eero Akaan-Penttilä /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Potilasvahinkolaki on osoittanut kyllä paikkansa menneiden vuosien aikana, kun on päästy eroon siitä, että täytyy aina löytyä syyllinen, ennen kuin korvausta saadaan. Nykyinen lainsäädäntö on siis siltä osin parempi.

Puutun ed. H. Ahon ehdotuksessa, joka on hyvä ehdotus minusta, se tähtää aivan oikeaan asiaan, ainoastaan määräaikaan, joka on kolme kuukautta. Minulla ei ole mitään sitä vastaan, että se olisi näin, mutta pelkään, ed. Aho, että se on liian lyhyt aika. Jos ajattelee näitä käsittelyprosesseja, niin esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeiden keskimääräinen ratkaisuaika on tuo sama kolme kuukautta. Potilasvahinkoasioissa voi olla paljon monimutkaisemmista asioista ja useista lausuntopyynnöistä kysymys, ja se saattaa pelkästään sen takia venähtää, jolloin varmasti joudutaan harkitsemaan, onko raja esimerkiksi korkeintaan kuusi kuukautta tai jokin vastaava liukuma, mutta periaate tässä asiassa teillä on hyvä.

⁴ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Hannu Aho on tehnyt hyvän aloitteen, jolla autetaan sitä, että ratkaisut saataisiin nopeasti, kohtuullisessa ajassa. Siksi kannatan aloitetta.

En tunne tarkkaan potilasvahinkolakia, mutta eräs aiempi kansanedustaja, joka ei ole tämän eduskunnan jäsen, kertoi, että kun hänen puolisonsa kuoli hoitovirheeseen, hän otti selvää, toimiiko tämä laki, jota hän itse oli ollut säätämässä, siinä tapauksessa, että potilas kuolee hoitovirheeseen, ja totesi, että ei toimi. Jos tällainen epäkohta on, mitä kipeimmin myös näihin epäkohtiin tuon lain puitteissa tulisi puuttua.

⁵ **Mauri Salo /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Hannu Aho tarkkana edustajana on löytänyt oikeanlaisen aukon suomalaisessa lainsäädännössä, joka nimenomaan on byrokratiaa, pyörittää papereita kuukaudesta toiseen, ja yksittäinen kansalainen saa odottaa. Varmaan niin kuin ed. Akaan-Penttilä totesi, kolme kuukautta voi olla nykytilanteessa lyhyt aika, mutta on syytä edel-

lyttää, että nyt olemassa olevat ruuhkat puretaan ja siirrytään asioissa nopeaan käsittelyjärjestykseen sillä tavalla, että kolmen kuukauden päästä saa asianomainen päätöksen, koska kyllähän kaikkein ikävintä on, että joutuu odottamaan ja odottamaan, kun kuitenkin epätietoisuus ihmisen elämässä on kaikkein jäytävintä aikaa. Olen lakialoitteen tekijän kanssa samaa mieltä tästä kolmen kuukauden ajasta. Meidän on muutenkin tässä yhteiskunnassa pyrittävä luomaan toimituutta asioiden käsittelyyn, niin että myös yksittäisen ihmisen oikeusturva toteutuu.

⁶ **Hannu Aho /kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä varmasti on ongelmia, niin kuin ed. Akaan-Penttilä totesi. Mutta otan nyt esimerkin siitä, että eräissä laitoksissa, jonka hyvin tunnen, oli työkyvyttömyyseläkkeiden käsittelyaika 4,5—5 kuukautta. Nyt kun sinne asetettiin tavoitteet ilman mitään lakia, että kolmessa kuukaudessa on tehtävä työkyvyttömyyseläkkeestä päätös ja siihen on pyrittävä, annettiin asiamiehelle tehtäväksi, että paperit eivät seiso yhtään vaan ne lähtevät seuraavana päivänä liikkeelle, niin nyt on päästy jopa alle 3 kuukauden näissä ratkaisuissa. Kyse on monta kertaa tavoitteista, miten niitä noudatetaan, mutta toisinaan tulee pidempiä aikajaksoja, jolloin joudutaan pyytämään lausuntoja. Kun lausunnot tulevat sisään, ne pitää silloin panna eteenpäin nopeutetussa järjestyksessä ja käsitellä sinä aikana, tai jos menee siitä yli, niin silloin reilusti sanktio päälle ja maksetaan. Pitää siis tämän pelata molemmin puolin, koska meille tulee sanktiot, ellemmme me maksa. Silloin kun olemme saamassa, pitää myöskin meille maksaa. Tämä lakiesitys, mikä tässä aikaisemmin oli käsitellyssä, tulee kyllä korkopolitiikkaan liittyen. Mutta tavoite pitää olla. Silloin siihen päästään.

⁷ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa puhemies! Potilasvahinkolain käytäntöön soveltaminen on todellakin kohtuullisen monimutkainen asia ja varsin monta asiantuntijalausuntoa etenkin vaikeissa ja ongelmallisissa tapauksissa vaativa prosessi, ja tässä mielessä kun ed. Akaan-Penttilä on ammattilainen näissä asioissa, kuten myöskin alikirjoittanut, niin voi todeta, että hyvin tiukan kuukausirajan asettaminen on tietysti vähän hankala asia, mutta potilasnäkökulmasta on perusteltua, että takaraja on. Sinänsä ed. Hannu Ahon lakialoite n:o 78 on ihan hyvä. Tässä ehkä viesti on syytä nyt kohdentaa nimenomaan ministeriöön,

niin että siellä voitaisiin tehdä tämän tyyppinen hallituksen esitys.

Oleellisinta näissä päätöksissä on varmasti se, että potilaille ja heidän omaisilleen annetaan ymmärrettävällä kielellä nopeasti ratkaisu. Mitä tulee sairaaloiden tinkaukseen siitä, että pitää maksaa maksut, niin kuin täällä viitataan, niin mielestäni sairaaloiden oma käytäntö on liian tiukka, jos näin edetään. Siihen pitää kiinnittää niiden itsensä huomiota. Maksukatto, jonka eduskunta on säätänyt, 3 500 markkaa vuodessa, tulee monissa asioissa vastaan, koska siihen ei kuukauttaakaan tarvitse olla osastolla, jotta se tulee täyteen.

⁸ **Eero Akaan-Penttilä /kok:** Arvoisa puhemies! Vielä pieni täydennys tähän. Olen ihan samaa mieltä kuin ed. Hannu Aho tässä asiassa, mutta nyt vasta huomasin, että esittelytekstissä hänkin puhuu kahdesta asiasta. Hän puhuu käsittelyajan pituudesta, ja sen suhteen pelkäsin, että vaikka kuinka määrätään, niin kolme kuukautta voi olla liian lyhyt. Se pitää vain lainsäädännöllisesti ottaa huomioon. Päätöksen pitää olla asiallinen ja oikeuden kannalta kaikki asiat huomiota ottava ja mahdollisimman nopeasti täytäntöön tuleva, mutta myönteisen päätöksen saamisen jälkeen korvauksen maksaminen voi olla ehdoton. Se voi olla ehkä lyhyempikin aika, ed. Aho, kuin kolme kuukautta, kun päätös on saatu.

Keskustelu päättyi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden osastoon.

23) Laki tuloverolain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 80/2000 vp (Lauri Oinonen /kesk ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Pitkin talvikautta olen unelmoinut siitä, että kunhan kesä tulee, niin pääsee oikein kunnon metsätöihin. Nyt kesä alkaa olla kohta pian jo paremmalla puolella, kun olemme kesäpäivänsäisauksen saavuttaneet, mutta eduskuntatyössä

lähestyy sellainen piste, että täältä hiljalleen tämän työn puolesta tuohon saattaisi olla mahdollisuus käytännön tasolla päästäkin, mutta ennen kuin se käytännön tasolla alkaa, menen vielä tähän teoreettisempaan puoleen, mikä liittyy metsiin ja valtion ja metsän väliseen suhteeseen, yhteiskunnan ja metsän väliseen suhteeseen eli tässä tapauksessa metsäverotukseen.

Meillähän vuosikymmeniä on ollut Suomessa 1900-luvulla pinta-alaan pohjautuva metsäverotus, jota tietysti ajan saatossa monella tavalla on kehitetty ja uudistettu. Muun muassa erilaiset vähennykset ovat tulleet metsäojitusten, taimikon hoidon ja metsäteidenkin kautta mukaan jo pinta-alaverotuksessa. Pinta-alaverotushan aikoinaan perustui kolmen edeltävän verovuoden keskimääräiseen puun kantohintaan ja sitten meni aikanaan 1900-luvun loppupuolella, taisi olla 80-luvun lopulla, siihen, että verokuutiometrin arvo perustui kahden verovuoden kantohintaan.

Samalla esiintyi tietynlaisia paineita eri tahoilta siitä, että metsäveroa tulisi muuttaa niin sanottuun myyntiveroon. 1990-luvun alkupuolella nämä paineet tulivat niin voimakkaiksi, että metsäverotusta muutettiin lukuisten komiteoitien työskentelyjen jälkeen. Näin ollen tuli kaksi käytäntöä. Vallitseva pinta-alaverotus jäi voimaan silloisen näkemyksen ja voimassa olevien näkemysten mukaan väistyvänä 13 vuoden siirtymäajalla aina vuoteen 2005. Siis lain voimaantulosta, jolloin myyntivero tuli, 13 vuoden siirtymäajalla pinta-alavero jäi voimaan 13 vuodeksi. Ne verovelvolliset, jotka valitsivat myyntiveron, pääsivät siihen silloin 1994 lähtien.

Nyt tämä verotuskysymys on mielestäni kuitenkin syytä ottaa uudelleen tarkasteluun. Hyvin voimakkaasti henkilökohtaisesti 1990-luvun alkupuolella, kun käytiin veromuotokeskustelua, kritisoin sitä, että 13 vuoden siirtymäaika on perin keinotekoinen. Metsänkasvatuksessa tarkastellaan asiaa lähinnä sadan vuoden perspektiivillä, vähintäänkin useitten vuosikymmenten tähtäimessä. Metsänomistajilla saattaa olla metsälöissään hyvin erilaisissa kasvuvaiheissa olevia metsiä. Näin ollen metsänhoidollisesti ei ole mielekästä, että verotuksellisista syistä jouduttaisiin hakkaamaan metsää, joka olisi vielä kasvukypsää. Samoin yksilön oikeuden kannalta olisi hieman kyseenalaista, että verotuksellisista syistä ikään kuin pakotettaisiin tekemään kaupankäyntiä ajankohtana, joka ei välttämättä olisi

metsänomistajan, metsänkasvattajan kannalta se ajankohta, jonka hän haluaisi.

Näin ollen tiettyjä ongelmia siis liittyy siihen, että pinta-alapohjainen verotus olisi päättymässä muutaman vuoden päästä, vuoden 2005 loppuun mennessä. Mutta tämä aiheuttaa myös muita käytännön ongelmia. Jos ajatellaan vaikkapa maan puuhoiltoa, puumarkkinoitten sujumista, on suuri vaara, että ennen siirtymäkauden päättymistä tulee tietynomaista ruuhkaa puumarkkinoille ja paniikkimyyntiä. Ja vastaavasti siirtymäkauden jälkeen, nimenomaan silloin, valtakunnan puuhoito saattaa vaikeutua. Vaarana on, että markkinoille ei tulekaan puuta, koska hakkuumahto, hakkuureservit on käytetty, ja mistä silloin puuta saadaan? Suomen kansantaloushan perustuu siihen, että puuta saadaan jatkuvasti myöskin kaikkina vuodenaikoina. Enää ei ole puutavarayhtiöillä suuria varastoja, vaan puuhoillon toimivuus on entistäkin tärkeämpi asia. Näin ollen verotuksellisilla syillä ei saisi ainakaan suuria ongelmia puuhoiltoon tulla.

Näin ollen minä pelkään, että verotuksen aiheuttamia puuhoito-ongelmia tulee ja niillä on myöskin vaikutusta työllisyyteen, metsäkoneurakoitsijoihin, puutavaran kuljetusurakoitsijoihin jne. toimeentuloon, jotka saattavat olla hyvinkin onnettomia tilanteita, samoin kuin veron saajan kannalta tilanne on hyvin häilyvä. Vanha pinta-alapohjainen verotushan oli kunnallismiesten kannalta hyvin toivottu, koska se tiesi suhteellisen vakaan metsästä tulevan verotulon kunnille.

Sitten tähän liittyy myöskin vero-oikeudellinen ongelma, että kun samasta verokohteesta, vero-objektista, on maksettu kertaalleen täysimääräinen pinta-alavero, niin siirtymäkauden jälkeen jo kertaalleen täysimääräisesti verotetusta vero-objektista tulisi maksettavaksi uusi täysimääräinen vero.

Minusta olisi nyt, ennen kuin siirtymäkausi tulee loppuunsa, syytä käydä tarkastelemaan hyvinkin näitä ongelmia, mitä sen päättymisen tullessansa tuo, mihinkä se saattaa johtaa. Nimenomaan kaksinkertainen verotus, kaksi täysimääräistä veroa samasta vero-objektista, on minusta hyvin voimakkaasti esille otettava näkökohta.

Samalla meillä metsien omistus on hyvin voimakkaasti muuttunut menneitten vuosikymmenten aikana. Tämäkin on eräs kysymys, joka merkitsee sitä, että hyvin monet väestöpiirit katsovat tätä metsää metsänomistajan, metsänkasvattajan, näkökulmasta ja silloin minusta olisi

kaikilla niillä tavoilla, joilla kannustetaan järkevään metsänhoitoon, myös verolainsäädännöllisesti edistettävä metsien hoitoa. Jos verolainsäädäntö on semmoinen, että se pohjaa tappamaan keskenkasvuena metsän päätehakuulla, niin se ei ole minusta mielekästä.

Mutta minä toivon, että tässä vielä olisi riittävästi aikaa, jotta tähän lainsäädäntöön voitaisiin saada ne muutokset, jotka ovat tarpeen. Lakialoitteellani olen tähdännyt siihen, että saataisiin sellainen muutos, että maassa jäisi niille verovelvollisille, jotka ovat halunneet valita pinta-alapohjaisen metsäveron, mahdollisuus jatkaa siinä yhä edelleen. Minä en näe, että siinä olisi mitään ongelmia. Tänäkin päivänä ei ole yhtään mitään ongelmaa siinä, että meillä on kaksi metsäverojärjestelmää. Molemmat toimivat hyvin, ja nimenomaan paljon yksinkertaisemmin pinta-alaverosysteemi kuin tuo hyvinkin monimuotoinen, mutta verovelvollisen ja osaltaan veron saajan kannalta mutkikas myyntivero, mutta tietysti nykyaikahan tietokoneineen senkin systeemin hyvin on sallinut.

En ryhdy kritisoimaan kummankaan veron paremmuutta. Nyt ei ole siitä kysymys, vaan toisin esille niitä näkökohtia, joilla kiinnitän huomiota siihen, että pinta-alaveropohjaisen järjestelmän siirtymäkauden päättymisen tuo kaikkinaisia ongelmia puuhoitoon, metsienhoitoon, siihen pitkäjänteisyyden odotukseen, jota metsienhoito edellyttää, ja sitten tuo oikeudellisen ongelman samaan vero-objektiin kohdistuvasta kaksinkertaisesta verotuksesta.

Näillä näkökohdilla minä haluan toivoa, että nyt tehty lakialoite johtaisi myönteiseen keskusteluun ja sitä kautta myönteisiin ratkaisuihin. Ja, arvoisa rouva puhemies, kaikkein parasta olisi, jos tämä lakialoite voisi tulla sellaisenaan myöskin lainsäädännöksi.

2 Seppo Lahtela /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Näin kevätistuntokauden päätteeksi on myönteistä todeta, että ed. Oinosen ansiokas aloite on päässyt tänne loppuvaiheen käsittelyyn. Ed. Oinosen erinomaisen hyvin perusteli asiat, jotka tässä ovat tärkeitä kokonaisuutena. En käy niitä kertaamaan, mutta totean yhden semmoisen peruslähdekohdan tästä asiasta.

Ed. Oinosen kuvailema teollisuuden puuhoito ja sen tulevaisuus vuoden 2005 jälkeen on todella sellainen kysymys, josta yhteiskunnan on kannettava huolta ja pantava kortensa kekoon.

Siirtymäkauden jatkamisella tämä asia olisi hoidettavissa ja tehtävissä. Ei voi olla, jos suhdanteet ovat jonkinlaisetkin, sellaista mahdollisuutta, että teollisuuden pyörät pyörisivät nykyratkaisuilla, niin että raaka-ainetta riittäisi, ellei jotain tehdä tässä asiassa.

Se, minkä ed. Oinosen esittelypuheenvuorossa erittäin myönteisenä merkille panin, oli hänen suuri unelmansa, haaveensa, kesäisistä metsänhoitotoista. Se on yhteiskunnan tulevaisuutta ja se mieltäni oikein erityisesti lämmitti. Toivottavasti kaikilla edustajilla tällaisia haaveita olisi tulevan kesän ajalle ja maan parantamiseksi siinä asiassa, että metsää kasvaisi joka paikassa ja taimikonhoitotyöt tulisivat tehtyä.

3 Pentti Tiusanen /vas: Arvoisa puhemies! Jos puhutaan metsäpolitiikasta ja siitä, miten Suomen metsät riittävät ja miten kestävästi ja uuden metsälain hengen mukaisesti niitä on hoidettu, tietysti tämä olisi aivan toisenlaisen aloitteen ja toisenlaisen keskustelun väarti. Kun ajamme nyt kesäisessä Suomessa ristiin tai rastiin, toteamme, että metsiä on todella hakattu. Niitä hakataan erittäin voimaperäisesti ja myöskin niin, että metsälain kestävän kehityksen ajatus ei tule aina suinkaan toteutetuksi. Sekä UPM että Stora ja myös muu metsäteollisuus toimivat aika lailla tuontipuun varassa. Noin kymmenesosa kuidusta tulee ulkoa. Se on yksi ongelma. Se on pysyvä ongelma. Se myös tuo haasteen näille suuryrityksille nimenomaan sen suhteen, että ne toimisivat kestäväällä tavalla myös itärajan takana, siellä on nimenomaan myös vanhoja metsiä, niitä kunnioittaen.

Edelleen, arvoisa puhemies, se, että Suomessa pulaa on nimenomaan tukkipuusta, johtuu siitä, että metsänomistajat ovat hyvin vilkkaasti olleet myymässä ja hakkaamassa metsiään nimenomaan sen takia, koska ovat saaneet niistä hyvää hintaa. Näin ollen Suomessa nimenomaan tukkipuun tuottaminen on jäänyt varsin pitkälti haaveksi. Siinä kai nyt on nimenomaan saateollisuuden ongelma, josta myös vastikään olemme lehdistöstä voineet lukea.

4 Seppo Lahtela /kesk: Arvoisa rouva puhemies! En malta olla käyttämättä tavallaan oikaisu-puheenvuoroa ed. Tiusasen väittämään siitä, että metsät olisivat nyt hakattuja. Kyllä täytyy sanoa, että metsä on uudistuva luonnonvara. Uudistumisen edellytys on se, että tulee tilaa, haka-

taan. Tällä kertaa Suomessa hakataan vähemmän kuin vuotuinen kasvu on. Ei ole mitään syytä huoleen siinä asiassa, etteikö metsä kasva enemmän kuin sitä hakataan. Mutta se, minkä ed. Oinonenkin esittelypuheenvuorossaan julkatoi, hoitotöiden tekemisen ja toteuttamisen, on yksi edellytys, että laatu puuta ja tukkipuuta tulee. Se kierto vain on lähes sata vuotta, ennen kuin sitä on saatavissa ja nähtävissä. Näitten asioitten hoitaminen on kaiken a ja o, että meillä on semmoista puuta, mikä on myöskin järeää ja hyvälaatuista. Sitä Suomessa on mahdollisuus tuottaa.

5 Lauri Oinonen /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tiusanen sanoi hyvän ajatuksen juuri siitä, että metsänkasvatuksen tavoite on hyvälaatuinen tukkipuu. Näin se tulee olla. Hyvälaatuista tukkipuuta tarvitsee mekaaninen puunjalostusteollisuus, ja myös tukkipuun pinta-aineksesta saadaan parasta paperin ja sellun raaka-ainetta. Sitä tarvitsee sekä kemiallinen että mekaaninen puunjalostusteollisuus. Siksi tavoitteena tulee olla metsän eri hoitovaiheitten kautta hyvä tukkipuu. Verotuksella tulisi juuri kannustaa pitkäjännitteisyyteen. Sitä olen juuri lakialoitteellani hahmunnut edesauttaa.

6 Pentti Tiusanen /vas: Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että ed. Oinosen päämäärä on aivan oikea ja tuo sadan vuoden perspektiivi on ihan oikean mittainen. Siitä vain ei ole pystytty pitämään kiinni.

Ensiharvennus on se, missä on nimenomaan myöskin paljon lipsuttu ja samalla tehty vahinkoa sen suuntaan, että emme ole saaneet tärkeätä biopolttoainetta käyttöön. Tässä myös verottaja, valtiovalta, on ollut hiukan hidastunut, mutta nyt viime vuosina on myös aktivoitunut tukemaan sitä. Se on yksi puoli. Mutta nimenomaan metsät, mitä merkitsee metsä. Se ei ole mikään puupelto, vaan se on jotakin muuta. Nimenomaan oikeiden metsien kunto ja tila, varsinaisen metsäluonnon kunto ja tila, on se, mikä minua huolettää. Oikein, nimenomaan metsälain hengen mukaisesti toteutetut metsähakkuut voisivat antaa mahdollisuuden myös sille, että huolimatta tehokkaasta metsäteollisuudesta Suomessa olisi myös niin sanotusti oikeita metsiä.

7 Eero Lämsä /kesk: Arvoisa puhemies! Ed. Oinosen lakialoite on ihan perusteltukin, mutta

en kuitenkaan sitä sitten allekirjoittanut, koska haluan olla näissä asioissa mahdollisimman oikeudenmukainen. Kun tähän myynnin mukaiseen verotukseen siirryttiin aikoinaan, siihen tuli siirtymäaika. Toki sitä silloin pohdittiin, kuinka pitkä sen täytyy olla. Mutta kuitenkin niille, jotka jäivät pinta-alaverotukseen, annettiin nyt mahdollisuus sitten tämän siirtymäkauden aikana tehdä puukauppoja pinta-alaverotuksen mukaan. Hyvin merkittävästi metsänomistajat, jotka jäivät vanhaan verotusjärjestelmään, ovat myös tehneet puukauppoja siinä uskossa ja perustuen siihen, että vuonna 2006 siirrytään myynnin mukaiseen verotukseen kokonaisuudessaan. Heitä kohtaan tämä laki olisi epäoikeudenmukainen toteutuessaan, että tällaista aikaisemmin päätettyä asiaa lähdetäisiin muuttamaan. Kuitenkin kun tämän lain hengessä näitä hakkuita on siten toteutettu, niitä kohtaan, jotka ovat hakkuut suorittaneet, tämä ei olisi oikeudenmukainen.

8 Olli Nepponen /kok: Arvoisa rouva puhemies! Erittäin mieluisaa oli kuulla ed. Lämsän perustelut. Minusta ei ole mitään syytä palata vanhaan käytäntöön. On johdonmukaista edetä, niin kuin aikanaan on päätetty. Verot joudutaan maksamaan tuloista ja siitähän on kysymys tässä. Tässä haluttaisiin palata ehkä matalampaan verotukseen.

Kokonaan toinen asia on, miten me metsälainsäädännön perusteella metsiämme hoidamme. Siinä suomalainen metsänomistaja on pääsääntöisesti hyvin vastuuntuntoinen ja tuottaa varmasti meille tulevaisuudessakin hakattavaa kestävän kehityksen mukaisesti.

9 Lauri Oinonen /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ilmeisesti edustajilta Lämsä ja Nepponen on jäänyt epähuomiosta lukematta lakialoitteeni tarkempi sanamuoto, jossa sanon, että voisi valita. Siis pinta-alaverotuksen valinneet voisivat valita siirtymäkauden päättyessä, haluavatko he siirtyä myyntiverotukseen, jolloin he eivät mitään olisi menettäneet, vaikka olisivat metsähakkuuta tätä varten suorittaneet, he voisivat siihen siirtyä, mutta vastaavasti metsänomistaja, joka haluaisi kasvattaa metsänsä, niin kuin ed. Tiusanen toi esille, hyväksi tukkipuiksi ja vasta sitten myydä, voisi edelleen jatkaa pinta-alaverossa.

¹⁰ **Eero Lämsä /kesk:** Arvoisa puhemies! Ed. Oinoselle vielä se, koska puheenvuoroni keskeisin sanoma oli oikeudenmukaisuus, että vaikka se olisi valinnainen, se ei poista niin sanottua epäoikeudenmukaisuutta, jos järjestelmää muutettaisiin.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

24) Laki pelastustoimilain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 81/2000 vp (Lauri Oinonen /kesk ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Viime syksynä voimaan tullut uusi pelastustoimilaki on monessa suhteessa hyvä, mutta eräs ongelma siellä on koskien tulipalojen jälkiammutuksen ja -raivauksen toimeenpanoa ja kustannuksia. Aiemminhan näistä kustannuksista vastasi yhteiskunta, mutta uuden lain mukaan niistä vastaa omistaja. Saattaa olla tilanteita, että on esimerkiksi maasto- tai metsäpalo, joka ei tunne omistusalueita eikä rajoja. Omistaja itse ei ole niihin millään tavalla syyllinen, eivätkä vakuutusyhtiötkään tietoni mukaan korvaa jälkiräiväys- ja jälkivartiointikustannuksia. Näin ollen tässä on tietty ongelma, ja sen haluaisin lakialoitteellani korjata, että tämä menisi entisen, viime syksyyn asti voimassa olleen lain mukaisesti.

² **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on erittäin ansiokas aloite olemassa, ja uskon, että tämä myös ajan myötä johtaa tämän kipukohdan korjaamiseen ja parempaan kuntoon saattamiseen. Yksi aika erikoinen lähtökohta tietysti on olemassa, että jos esimerkiksi metsä tai rakennus on palovakuutettu, palovakuutus ei kata jälkivartiointin ja -sammutustyön kustannuksia. Mielestäni se olisi ensimmäinen,

mikä pitäisi ainakin tällä keskustelulla saattaa järjestykseen ja kuntoon, niin että ne tulisivat sen piiriin.

Toinen, mikä erityisesti menee läheltä metsän ja maastopalon osalta liittyvään jälkiammutustyöhön, on vapaaehtoistyö ja siihen liittyvä vapaaehtoinen pelastustyö sellaisena, että olisi sellaiset joukot ja voimat valmiina, mitä tässä asiassa voitaisiin käyttää, niin ettei jouduttaisi palkkaamaan kovimmassa ammattityössä olevaa väkeä, joka kykenee moneen muuhunkin työhön, jolloin kustannukset muodostuvat monelta osin sillä lailla kohtuuttomiksi, niin kuin aloitteessa todetaan.

Toivon, että tämä herättää sellaisen yhteiskuntakeskustelun, että nämä asiat ja kipukohdat tulevat järjestykseen.

³ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa puhemies! Ed. Oinonen on tehnyt ihan oikean suuntaisen lakialoitteen. Hän omassa puheenvuorossaan viittasi siihen, että pelastustoimilaisissa on yksi ongelma. On varmasti muitakin ongelmia, jotka liittyvät pelastustoimeen ja palotoimeen. Totean, että ed. Pekkarisen ollessa sisäministerinä maahan säädettiin sellainen laki, jolla pelastustoimen ja palotoimen työntekijöiden, palomiesten, eläkeikärajaa nostettiin voimakkaasti. Tässä haluaisin todeta, että siihen meidän pitäisi yhdessä pystyä porautumaan ja palauttamaan se entiselleen.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Puhemies: Täysistunto on päättynyt.

Täysistunto lopetetaan kello 14.20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

3) Hallituksen esitys eduskunnan suostumuksen antamisesta Sonera Oyj:n osakkeista luopumiseksi

Hyv./hylk. (Ään. 7)

"Jaa" äänestävät seuraavat 159 edustajaa:

Esko Aho /kesk	Reijo Kallio /sd	Paavo Lipponen /sd	Matti Saarinen /sd
Hannu Aho /kesk	Antti Kalliomäki /sd	Leena Luhtanen /sd	Mauri Salo /kesk
Eero Akaan-Penttilä /kok	Bjarne Kallis /skl	Eero Lämsä /kesk	Petri Salo /kok
Olavi Ala-Nissilä /kesk	Erkki Kanerva /sd	Pehr Löw /r	Kimmo Sasi /kok
Ulla Anttila /vihr	Ilkka Kanerva /kok	Hannes Manninen /kesk	Arto Seppälä /sd
Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Seppo Kanerva /kok	Hanna Markkula-Kivisilta /kok	Timo Seppälä /kok
Maria Kaisa Aula /kesk	Kari Kantalainen /kok	Rauha-Maria Mertjärvi /vihr	Suvi-Anne Siimes /vas
Jouni Backman /sd	Saara Karhu /sd	Kari Myllyniemi /kesk	Anni Sinnemäki /vihr
Eva Biaudet /r	Tapio Karjalainen /sd	Raimo Mähönen /sd	Juhani Sjöblom /kok
Tuija Brax /vihr	Kyösti Karjala /kesk	Pertti Mäki-Hakola /kok	Jouko Skinnari /sd
Klaus Bremcr /r	Tanja Karpela /kesk	Tero Mölsä /kesk	Sakari Smeds /skl
Kaarina Dromberg /kok	Juha Karpio /kok	Sinikka Mönkäre /sd	Osmo Soininvaara /vihr
Mikko Elo /sd	Marjukka Karttunen-Raiskio /kok	Petri Neittaanmäki /kesk	Säde Tahvanainen /sd
Tarja Filatov /sd	Jyrki Katainen /kok	Olli Nepponen /kok	Ilkka Taipale /sd
Merikukka Forsius /vihr	Tarja Kautto /sd	Sauli Niinistö /kok	Hannu Takkula /kesk
Christina Gestrin /r	Antero Kekkonen /sd	Häkan Nordman /r	Marja Tiura /kok
Nils-Anders Granvik /r	Inkeri Kerola /kesk	Pekka Nousiainen /kesk	Martti Tiuri /kok
Tuula Haatainen /sd	Niilo Keränen /kesk	Tuija Nurmi /kok	Pentti Tiusanen /vas
Leena-Kaisa Harkimo /kok	Kimmo Kiljunen /sd	Outi Ojala /vas	Irja Tulonen /kok
Satu Hassi /vihr	Katri Komi /kesk	Kalevi Olin /sd	Erkki Tuomioja /sd
Olli-Pekka Heinonen /kok	Martti Korhonen /vas	Heli Paasio /sd	Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Klaus Hellberg /sd	Riitta Korhonen /kok	Mauri Pekkarinen /kesk	Kari Uotila /vas
Esko Helle /vas	Juha Korkeaoja /kesk	Pirkko Peltomo /sd	Kari Urpilainen /sd
Pertti Hemmilä /kok	Marjaana Koskinen /sd	Maija Perho /kok	Raija Vahasalo /kok
Rakel Hiltunen /sd	Irina Krohn /vihr	Margareta Pietikäinen /r	Matti Vanhanen /kesk
Anne Huotari /vas	Kalervo Kummola /kok	Sirpa Pietikäinen /kok	Marjatta Vehkaoja /sd
Susanna Huovinen /sd	Pekka Kuosmanen /kok	Riitta Prusti /sd	Anu Vehviläinen /kesk
Jorma Huuhtanen /kesk	Esko Kurvinen /kok	Osmo Puhakka /kesk	Jukka Vihriälä /kesk
Matti Huutola /vas	Lauri Kähkönen /sd	Virpa Puisto /sd	Pia Viitanen /sd
Liisa Hyssälä /kesk	Seppo Kääriäinen /kesk	Erkki Pulliainen /vihr	Pekka Vilkuna /kesk
Jyri Häkämies /kok	Esa Lahtela /sd	Kari Rajamäki /sd	Jari Vilén /kok
Mikko Immonen /vas	Seppo Lahtela /kesk	Jussi Ranta /sd	Lasse Virén /kok
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk	Annika Lapintie /vas	Aulis Ranta-Muotio /kesk	Matti Vähänäkki /sd
Ville Itälä /kok	Markku Laukkanen /kesk	Antti Rantakangas /kesk	Matti Väistö /kesk
Liisa Jaakonsaari /sd	Henrik Lax /r	Pekka Ravi /kok	Harry Wallin /sd
Gunnar Jansson /r	Jouni Lehtimäki /kok	Juha Rehula /kesk	Ulla-Maj Wideroos /r
Ulla Juurola /sd	Paula Lehtomäki /kesk	Ola Rosendahl /r	Jaana Ylä-Mononen /kesk
Jouko Jääskeläinen /skl	Jari Leppä /kesk	Mirja Ryynänen /kesk	Ben Zyskowitz /kok
Anneli Jäätteenmäki /kesk	Johannes Leppänen /kesk	Päivi Räsänen /skl	
Timo Kalli /kesk	Mika Lintilä /kesk	Tero Rönni /sd	
		Pauli Saapunki /kesk	

"Ei" äänestävät seuraavat 20 edustajaa:

Sulo Aittoniemi /skl	Risto Kuisma /rem	Kirsi Ojansuu /vihr	Esko-Juhani Tennilä /vas
Jukka Gustafsson /sd	Mikko Kuoppa /vas	Veijo Puhjo /vas	Pertti Turtiainen /vas
Leea Hiltunen /skl	Kari Kärkkäinen /skl	Leena Rauhala /skl	Unto Valpas /vas
Matti Kangas /vas	Jaakko Laakso /vas	Ismo Seivästö /skl	
Toimi Kankaanniemi /skl	Reijo Laitinen /sd	Marjatta Stenius-Kaukonen /vas	
Marja-Leena Kempainen /skl	Lauri Oinonen /kesk		

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 20 edustajaa:

Janina Andersson /vihr	Paula Kokkonen /kok	Suvi Lindén /kok	Maija-Liisa Rask /sd
Sirkka-Liisa Anttila /kesk	Ossi Korteniemi /kesk	Markku Markkula /kok	Sari Sarkomaa /kok
Jan-Erik Enestam /r	Valto Koski /sd	Jukka Mikkola /sd	Katja Syvärinen /vas
Timo Ihamäki /kok	Jari Koskinen /kok	Kirsi Piha /kok	Raimo Vistbacka /ps
Mari Kiviniemi /kesk	Johannes Koskinen /sd	Susanna Rahkonen /sd	Jorma Vokkolainen /vas

6) Hallituksen esitys laiksi kuvaohjelmien tarkastamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hyv./hylk. (Ään. 10)

"Jaa" äänestävät seuraavat 149 edustajaa:

Esko Aho /kesk	Anneli Jäätteenmäki /kesk	Mika Lintilä /kesk	Matti Saarinen /sd
Hannu Aho /kesk	Timo Kalli /kesk	Paavo Lipponen /sd	Petri Salo /kok
Sulo Aittoniemi /alk	Reijo Kallio /sd	Leena Luhtanen /sd	Kimmo Sasi /kok
Olavi Ala-Nissilä /kesk	Antti Kalliomaäki /sd	Eero Lämsä /kesk	Arto Seppälä /sd
Ulla Anttila /vihr	Erkki Kanerva /sd	Pehr Löfv /r	Timo Seppälä /kok
Maria Kaisa Aula /kesk	Ilkka Kanerva /kok	Rauha-Maria Mertjärvi /vihr	Anni Sinnemäki /vihr
Jouni Backman /sd	Seppo Kanerva /kok	Raimo Mähönen /sd	Juhani Sjöblom /kok
Eva Biaudet /r	Matti Kangas /vas	Pertti Mäki-Hakola /kok	Jouko Skinnari /sd
Tuija Brax /vihr	Kari Kantalainen /kok	Sinikka Mönkkäre /sd	Osmo Soiminvaara /vihr
Klaus Bremer /r	Saara Karhu /sd	Petri Neittaanmäki /kesk	Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
Kaarina Dromberg /kok	Tapio Karjalainen /sd	Olli Nepponen /kok	Säde Tahvanainen /sd
Mikko Elo /sd	Tanja Karpela /kesk	Sauli Niinistö /kok	Ilkka Taipale /sd
Tarja Filatov /sd	Juha Karpio /kok	Håkan Nordman /r	Esko-Juhani Tennilä /vas
Merikukka Forsius /vihr	Marjukka Karttunen-Raiskio /kok	Pekka Nousiainen /kesk	Marja Tiura /kok
Christina Gestrin /r	Jyrki Katainen /kok	Tuija Nurmi /kok	Martti Tiuri /kok
Nils-Anders Granvik /r	Tarja Kautto /sd	Outi Ojala /vas	Pentti Tiusanen /vas
Jukka Gustafsson /sd	Antero Kekkonen /sd	Kirsi Ojansuu /vihr	Irja Tulonen /kok
Tuula Haatainen /sd	Kimmo Kiljunen /sd	Kalevi Olin /sd	Erkki Tuomioja /sd
Leena-Kaisa Harkimo /kok	Martti Korhonen /vas	Heli Paasio /sd	Pertti Turtiainen /vas
Satu Hassi /vihr	Juha Korkeaoja /kesk	Mauri Pekkarinen /kesk	Esko-Vehviläinen /sd
Olli-Pekka Heinonen /kok	Marjaana Koskinen /sd	Pirkko Peltomo /sd	Kari Uotila /vas
Klaus Hellberg /sd	Irina Krohn /vihr	Maija Perho /kok	Kari Urpilainen /sd
Esko Helle /vas	Kalervo Kummola /kok	Margareta Pietikäinen /r	Raija Vahasalo /kok
Pertti Hemmilä /kok	Mikko Kuoppa /vas	Sirpa Pietikäinen /kok	Unto Valpas /vas
Rakel Hiltunen /sd	Pekka Kuosmanen /kok	Riitta Prusti /sd	Matti Vanhanen /kesk
Anne Huotari /vas	Esko Kurvinen /kok	Osmo Puhakka /kesk	Marjatta Vehkaoja /sd
Susanna Huovinien /sd	Lauri Kähkönen /sd	Veijo Puhjo /vas	Anu Vehviläinen /kesk
Jorma Huuhtanen /kesk	Seppo Kääriäinen /kesk	Virpa Puisto /sd	Jukka Vihriälä /kesk
Matti Huutola /vas	Jaakko Laakso /vas	Erkki Pulliainen /vihr	Pia Viitanen /sd
Liisa Hyssälä /kesk	Esa Lahtela /sd	Kari Rajamäki /sd	Pekka Viikuna /kesk
Jyri Häkämies /kok	Seppo Lahtela /kesk	Jussi Ranta /sd	Jari Vilén /kok
Mikko Immonen /vas	Reijo Laitinen /sd	Aulis Ranta-Muotio /kesk	Lasse Virén /kok
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk	Annika Lapintie /vas	Antti Rantakangas /kesk	Matti Vähänäkki /sd
Ville Itälä /kok	Markku Laukkanen /kesk	Pekka Ravi /kok	Harry Wallin /sd
Liisa Jaakonsaari /sd	Henrik Lax /r	Juha Rehula /kesk	Ulla-Maj Wideroos /r
Gunnar Jansson /r	Jouni Lehtimäki /kok	Ola Rosendahl /r	Jaana Ylä-Mononen /kesk
Ulla Juurola /sd	Jari Leppä /kesk	Mirja Ryyänen /kesk	Ben Zyskowitz /kok
		Tero Rönni /sd	

"Ei" äänestävät seuraavat 25 edustajaa:

Pirjo-Riitta Antvuori /kok	Inkeri Kerola /kesk	Hannes Manninen /kesk	Ismo Seivästö /skl
Leea Hiltunen /skl	Niilo Keränen /kesk	Kari Myllyniemi /kesk	Sakari Smeds /skl
Jouko Jääskeläinen /skl	Katri Komi /kesk	Tero Mölsä /kesk	Hannu Takkula /kesk
Bjarne Kallis /skl	Risto Kuisma /rem	Lauri Oinonen /kesk	Matti Väistö /kesk
Toimi Kankaanniemi /skl	Kari Kärkkäinen /skl	Leena Rauhala /skl	
Kyösti Karjula /kesk	Paula Lehtomäki /kesk	Päivi Räsänen /skl	
Marja-Leena Kempainen /skl	Johannes Leppänen /kesk	Mauri Salo /kesk	

"Tyhjää" äänestävät seuraavat 2 edustajaa:

Eero Akaan-Penttilä /kok	Hanna Markkula-Kivisilta /kok
--------------------------	-------------------------------

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 23 edustajaa:

Janina Andersson /vihr	Riitta Korhonen /kok	Markku Markkula /kok	Sari Sarkomaa /kok
Sirkka-Liisa Anttila /kesk	Ossi Korteniemi /kesk	Jukka Mikkola /sd	Suvi-Anne Siimes /vas
Jan-Erik Enestam /r	Valto Koski /sd	Kirsi Piha /kok	Katja Syvärinen /vas
Timo Ihamäki /kok	Jari Koskinen /kok	Susanna Rahkonen /sd	Raimo Vistbacka /ps
Mari Kiviniemi /kesk	Johannes Koskinen /sd	Maija-Liisa Rask /sd	Jorma Vokkolainen /vas
Paula Kokkonen /kok	Suvi Lindén /kok	Pauli Saapunki /kesk	